

UCHWAŁA NR XXXIII.205.2021
RADY GMINY WĄPIELSK

z dnia 1 października 2021 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąpielsk na lata 2021 - 2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), Rada Gminy Wąpielsk uchwala co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąpielsk na lata 2021-2026, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wąpielsk.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Wąpielsk

Tomasz Czajkowski

Przewodniczący
Rady Gminy
Tomasz Czajkowski

*Załącznik do Uchwały Nr XXXIII.205.2021
Rady Gminy Wąpielsk
z dnia 1 października 2021 r.1*

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY WĄPIELSK
NA LATA 2021-2026**

SPIS TREŚCI

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII.....	6
1. PODSTAWY PRAWNE.....	6
2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE.....	7
3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII.....	17
II. DIAGNOZA SPOŁECZNA.....	20
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	20
2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ.....	20
3. DEMOGRAFIA.....	21
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	23
5. KOMUNIKACJA I TRANSPORT.....	25
6. GOSPODARKA.....	25
7. ZASOBY I DODATKI MIESZKANIOWE.....	26
8. EDUKACJA I KULTURA.....	27
9. OCHRONA ZDROWIA.....	30
10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	33
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	36
12. POMOC SPOŁECZNA.....	39
13. BEZROBOCIE.....	52
14. BEZDOMNOŚĆ.....	56
15. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	57
16. SYTUACJA DZIECKA.....	63
17. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	66
18. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY.....	71
19. PROBLEMY WSKAZANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW, DIALOG SPOŁECZNY.....	74
20. PROBLEMY RÓWNOŚCI SZANS.....	76
21. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH.....	79
III. PROGRAMOWANIE.....	89
1. WIZJA I MISJA.....	89
2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	90
3. PROGNOZA ZMIAN.....	106
4. RAMY FINANSOWE.....	109
5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA.....	110
6. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ, ANALIZA RYZYKA.....	110
7. PROGRAMY I PROJEKTY.....	112
UWAGI KOŃCOWE.....	113

WSTĘP

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąpielsk został przygotowany na lata 2021-2026. W swoich założeniach programowych odnosi się do innych dokumentów z zakresu polityki społecznej funkcjonujących na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym.

W opracowanym dokumencie można wyróżnić trzy zasadnicze części: **wprowadzającą**, w której zawarto informacje na temat uwarunkowań zewnętrznych tworzenia strategii oraz ocenę stopnia wdrożenia poprzednio realizowanej strategii; **analityczno-diagnostyczną**, która zawiera diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie i identyfikuje problemy społeczne, oraz **programową**, przedstawiającą założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata, ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

W części programowej zostały wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania przyjętych założeń, określony został także czas realizacji wyznaczonych działań. W celu określenia postępów w realizacji założeń programowych, wyznaczone zostały **wskaźniki monitorowania realizacji celów strategii**, uwzględniające wartości z ostatniego roku objętego analizą danych i oczekiwane wartości docelowe w roku kończącym zaplanowany okres programowania opracowanej strategii. Część programowa zawiera także ramy finansowe, prognozę zmian oraz informacje na temat sposobu wdrażania, prowadzenia monitoringu oraz ewaluacji strategii.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe dotyczące sytuacji społecznej w gminie, problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz sytuacji dziecka. Do analizy wykorzystano trzy rodzaje ankiet.

Respondentami ankiety odnoszącej się do sytuacji społecznej byli mieszkańcy gminy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 12 anonimowo wypełnionych arkuszy. Wśród ankietowanych było 50% mężczyzn i 42% kobiet, natomiast 8% uczestników badania nie zadeklarowało swojej przynależności płciowej. Dominującą grupę respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 56-65 lat (42%). Mniejszy odsetek spośród respondentów stanowiły grupy osób w wieku 36-45 lat (25%) i 26-35 lat (17%) oraz osoby w wieku 46-55 lat i powyżej 65 lat (po 8%). W badaniu nie wzięły udziału osoby poniżej 25. roku życia. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to najwięcej respondentów zadeklarowało posiadanie wykształcenia

zasadniczego zawodowego i wyższego (po 33%). Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (18%) oraz podstawowym (8%) i taki sam odsetek ankietowanych nie określił poziomu wykształcenia.

Biorąc pod uwagę czas zamieszkiwania w gminie, to 67% wszystkich respondentów mieszka na terenie gminy Wąpielsk od urodzenia, a 33% uczestników badania zamieszkuje w gminie od 11 do 34 lat. Można zatem domniemywać, iż ankietowani mają ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotyczą jej mieszkańców. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	pleć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
12	kobiety (42%)	26-35 lat (17%)	od urodzenia (67%)	podstawowe (8%)
		36-45 lat (25%)		zasadnicze zawodowe (33%)
	mężczyźni (50%)	46-55 lat (8%)	od 11 do 34 lat (33%)	średnie (18%)
		56-65 lat (42%)		wyższe (33%)
	brak deklaracji (8%)	pow. 65 lat (8%)		brak deklaracji (8%)

W badaniu ankietowym, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć, wykorzystano do analizy 12 arkuszy wypełnionych anonimowo ankiet. Wśród respondentów było 50% kobiet i taki sam odsetek mężczyzn. Najliczniej wśród respondentów reprezentowana była grupa osób w wieku 56-65 lat (42%), a kolejne liczne grupy stanowiły osoby w wieku 26-35 lat (25%) oraz 36-45 lat (17%). Mniej licznie reprezentowane były grupy osób w wieku 46-55 lat i osoby powyżej 65 lat (po 8%). Osoby poniżej 25. roku życia nie wzięły udziału w tym badaniu. Profil respondentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”

liczba ankietowanych	pleć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
12	kobiety (50%)	26-35 lat (25%)	od urodzenia (59%)	podstawowe (8%)
		36-45 lat (17%)		zasadnicze zawodowe (42%)
		46-55 lat (8%)	od 11 do 34 lat (33%)	średnie (17%)
	mężczyźni (50%)	56-65 lat (42%)		wyższe (33%)
		pow. 65 lat (8%)	brak deklaracji (8%)	

Osobna ankieta, która pomogła w dokonaniu analizy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym, została rozesłana do placówek oświatowych. Analizę tę przeprowadzono na podstawie 4 ankiet wypełnionych przez dyrektorów i pedagogów z placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy.

Przygotowana w oparciu o uzyskane informacje, materiały i opinie mieszkańców Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wskazuje problemy, których rozwiązanie powinno stać się w najbliższym czasie przedmiotem szczególnej troski ze strony władz samorządowych i pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej.

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). W ramach zadań własnych gmina opracowuje i realizuje gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573);

- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2021 r. poz. 75 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 716 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1297),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 z późn. zm.).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąpielsk jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

W ramach trzech priorytetów tematycznych strategii, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, przygotowano siedem projektów przewodnich:

- 1) „Unia innowacji”

- 2) „Młodzież w drodze”
- 3) „Europejska agenda cyfrowa”
- 4) „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”
- 5) „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”
- 6) „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”
- 7) „Europejski program walki z ubóstwem”.

28 kwietnia 2020 r. Rada Ministrów RP przyjęła „Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020. Aktualizacja 2020/2021”. Już na starcie prac nad KPR oczekiwano uwzględnienia w KPR działań na rzecz priorytetów nowej strategii dla UE, zaprezentowanej w komunikacie KE pn. „Europejski Zielony Ład” z 11 grudnia 2019 r. oraz w dokumencie otwierającym nowy cykl Semestru, tj. „Rocznej Strategii Zrównoważonego Wzrostu Gospodarczego na 2020 rok” z 17 grudnia 2019 r. W związku z wybuchem pandemii COVID-19 w 2020 r. na ostatnim etapie prac dokument uzupełniono o odrębny rozdział poświęcony przedstawieniu działań mających na celu bezpośrednią walkę z pandemią COVID-19 i przeciwdziałanie rozszerzającym się jej skutkom ekonomicznym, zawartych w ustawach składających się na tzw. „tarczę antykryzysową”.

W KPR znalazła się bardzo wstępna, ze względu na niemający precedensu dynamiczny charakter kryzysu gospodarczego wywołanego przez pandemię, ocena sytuacji i scenariusz makroekonomiczny na najbliższe miesiące. Jednocześnie w KPR zachowano dorobek wcześniejszych prac nad dokumentem, zastrzegając, że realizacja zaplanowanych działań będzie uzależniona od rozwoju sytuacji w Polsce i na świecie.

Nowe Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2021-2027

Na mocy Traktatu z Lizbony Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) zostały przekształcone z porozumienia międzyinstytucjonalnego w akt prawnie wiążący. WRF, przyjmowane na okres co najmniej pięciu lat, muszą gwarantować dokonywanie wydatków Unii w sposób usystematyzowany i w granicach jej zasobów własnych oraz zawierają przepisy, z którymi musi być zgodny roczny budżet Unii, a tym samym stwarzają podwaliny pod dyscyplinę finansową.

2 maja 2018 r. Komisja Europejska przyjęła pierwszy projekt długofalowego budżetu UE, czyli wieloletnich ram finansowych 2021-2027. Aby odpowiedzieć na społeczno-gospodarcze skutki pandemii COVID-19, 27 maja 2020 r. zaproponowano **zmieniony długofalowy budżet UE**, wprowadzając nadzwyczajny

instrument na rzecz odbudowy (Next Generation EU), który ma pomóc naprawić najpilniejsze szkody spowodowane pandemią i na nowo ożywić gospodarkę.

Podczas szczytu w Brukseli w dn. 17-21 lipca 2020 r. przywódcy państw członkowskich uzgodnili długofalowy budżet UE 2021-2027 opiewający na kwotę 1 074,3 mld EUR. Z budżetu wspierane będą m.in. inwestycje w transformację cyfrową i ekologiczną. Przywódcy uzgodnili też pakiet odbudowy o wartości 750 mld EUR, który pomoże UE poradzić sobie z kryzysem spowodowanym pandemią. Z kwoty tej 390 mld EUR zostanie wypłaconych w formie dotacji dla państw członkowskich, a 360 mld EUR – w formie pożyczek.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny współfinansuje krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program, który powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia, wspiera innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”.

Komisja Europejska proponuje przeznaczenie dodatkowych środków w latach 2020-2022 na fundusze strukturalne w ramach programów perspektywy 2014-2020 na walkę ze skutkami kryzysu wywołanego przez pandemię COVID-19 oraz przygotowanie długookresowej transformacji w kierunku zielonej, cyfrowej, bardziej odpornej na zagrożenia Europy. Ta inicjatywa KE nazywana została w skrócie REACT-EU.

Polska popiera podejście polegające na wykorzystaniu obecnych programów polityki spójności jako narzędzia wspierania działań krótko- i średnioterminowych za pośrednictwem REACT-UE, natomiast polityka spójności w latach 2021-2027 powinna realizować cele w dłuższej perspektywie czasowej.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS)

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego,

inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Został uchwalony przez Radę Ministrów 17 września 2019 r. Rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.

W KSRR wskazuje się Obszary Strategicznej Interwencji istotne z punktu widzenia realizacji polityki regionalnej, które zostaną uwzględnione w krajowych i regionalnych strategiach rozwoju (m.in. poprzez wskazanie dedykowanych im działań). Są to dwa typy obszarów: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Oprócz tego KSRR wskazuje również wschodnią Polskę i Śląsk jako OSI wymagające ukierunkowanego wsparcia z poziomu kraju (Program Polska Wschodnia, Program dla Śląska). Jednocześnie na poziomie regionalnym samorząd województwa może wyznaczać swoje obszary strategicznej interwencji, takie m.in. jak obszary przemysłowe, zdegradowane czy tzw. wewnętrzne peryferia, o ile będzie to wiązało się z zapewnieniem konkretnych instrumentów wsparcia lub mechanizmów uzgodnień.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 to dokument mający na celu przede wszystkim poprawę jakości życia obywateli. Ukazuje on główne tendencje,

wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, a także kierunki zagospodarowania przestrzennego państwa. Powyższy dokument wyznaczył trzy strategiczne obszary, w których powinien odbywać się rozwój Polski:

- Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:
 - Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
 - Polska Cyfrowa,
 - Kapitał ludzki,
 - Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.
- Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:
 - Rozwój regionalny,
 - Transport.
- Obszar efektywności i sprawności państwa:
 - Kapitał społeczny,
 - Sprawne państwo.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe i priorytety:
Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne:

- 1.1 Usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami,
- 1.2 Rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej.

Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich:

- 2.1 Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze,
- 2.2 Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dóbr kultury,
- 2.3 Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury,
- 2.4 Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę,
- 2.5 Wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą.

Cel szczegółowy 3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne:

3.1 Wzrost udziału sektorów kreatywnych w rozwoju gospodarczym kraju,

3.2 Rozwój kompetencji zawodowych na potrzeby branż kreatywnych,

3.3 Wzmocnienie potencjału kreatywnego społeczeństwa.

2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem określającym cele polityki rozwoju prowadzonej w regionie, w tym polityki społecznej.

Na podstawie oceny uwarunkowań rozwoju, potrzeb i aspiracji mieszkańców, wyzwań przyszłości w niniejszej strategii ustanowiono następujący cel nadrzędny: „Jakość życia typowa dla wysoko rozwiniętych regionów europejskich”. Cel ten zamierza się osiągnąć poprzez koncentrację działań w czterech obszarach tematycznych rozwoju: Społeczeństwo, Gospodarka, Przestrzeń i Spójność. W ramach poszczególnych obszarów sformułowano pięć następujących celów głównych rozwoju województwa:

1. Skuteczna edukacja,
2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo,
3. Konkurencyjna gospodarka,
4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko,
5. Spójne i bezpieczne województwo.

Założenia polityki społecznej ujęto w ramach wymienionych poniżej dwóch celów głównych i służących ich osiągnięciu celów operacyjnych:

Cel główny: 1. Skuteczna edukacja.

Cele operacyjne:

- 1.1. Podniesienie jakości kształcenia i wychowania,
- 1.2. Edukacja dla gospodarki opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach,
- 1.3. Kształtowanie środowiska edukacyjnego,
- 1.4. Rozwój szkolnictwa wyższego.

Cel główny: 2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo.

Cele operacyjne:

- 2.1. Aktywność społeczna i rozwój społeczeństwa obywatelskiego,
- 2.2. Rozwój wrażliwy społecznie,
- 2.3. Zdrowie,

2.4. Kultura, sztuka i dziedzictwo narodowe,

2.5. Sport i aktywność fizyczna.

Projekt Założeń Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2027

Uchwałą z dnia 3.07.2019 r. przyjęto Złożenia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2027, których celem jest określenie w szczególności celów oraz ich uzasadnień szczegółowych, typów projektów, typów beneficjentów, kategorii interwencji, form finansowania, wskaźników produktu i rezultatu, wskazanie projektów pozakonkursowych dla opracowania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2027.

W założeniach wyznaczono 5 Celów Polityki: CP1 – Bardziej inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej, CP2 – Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetyki, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, przystosowania się do zmiany klimatu oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, CP3 – Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności i udoskonaleniu regionalnych połączeń teleinformatycznych, CP4 – Europa o silniejszym wymiarze społecznym przez wdrażanie europejskiego filaru praw socjalnych, CP5 – Europa bliżej obywateli dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych.

Obszary działań przewidziane do realizacji w ramach CP4 – Europa o silniejszym wymiarze społecznym (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego):

- WŁĄCZENIE SPOŁECZNE (DDOM-y, Dzielne Domy Pobytu, opieka długoterminowa, wsparcie CIS, KIS, ZAZ, WTZ; infrastruktura na potrzeby realizacji usług społecznych),
- RYNEK PRACY (aktywizacja osób młodych, bezrobotnych, biernych zawodowo i grup defaworyzowanych, wsparcie na rzecz przedsiębiorczości, wsparcie tworzenia i funkcjonowania żłobków; infrastruktura opieki nad dziećmi do lat 3),
- EDUKACJA (wsparcie na rzecz wychowania przedszkolnego, kształcenia ogólnego i zawodowego; infrastruktura przedszkolna, kształcenia ogólnego i zawodowego),

- ZDROWIE (realizacja regionalnych programów zdrowotnych; infrastruktura szpitali wojewódzkich i powiatowych, DDOM, hospicja, opieka długoterminowa i paliatywna, wyposażenie w sprzęt medyczny),
- INFRASTRUKTURA KULTURY (szeroki katalog instytucji kultury, budowa, rozbudowa oraz rozwój i funkcjonowanie instytucji kultury, projekty dotyczące rozwoju czytelnictwa, organizacja wydarzeń kulturalnych, artystycznych oraz interdyscyplinarnych).

Obszary działań przewidziane do realizacji w ramach CP4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym (EFRR) poprzez wsparcie:

- Dostępu do zatrudnienia,
- Modernizacji instytucji i służb rynków pracy,
- Kobiet na rynku pracy,
- Systemów kształcenia, szkół,
- Kształcenia się i szkoleń,
- Uczenia się przez całe życie,
- Włączenia społecznego,
- Integracji obywateli państw trzecich,
- Dostępu do usług społecznych.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030 (w przygotowaniu)

Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 była dokumentem, który wyznaczał główne kierunki działań samorządu wojewódzkiego w obszarze polityki społecznej, służące poprawie jakości życia mieszkańców. Na podstawie Uchwały Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29.09.2020 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu przystąpił do opracowania projektu Strategii Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030, która wyznaczy kierunki rozwoju polityki społecznej województwa na kolejne lata.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Rypińskim na lata 2015-2024

Strategia rozwiązywania problemów społecznych powiatu jest jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej. Pozwala na jej racjonalizację oraz wskazuje obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz samorządowych. Założeniem strategii, oprócz zasygnalizowania najważniejszych problemów społecznych powiatu, jest wyznaczenie kierunków działań, które powinny przyczynić się do poprawy sytuacji osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W ramach strategii określono następującą wizję rozwoju społecznego powiatu rypińskiego:

Powiat rypiński

- jest powiatem o bogatym środowisku naturalnym i wspaniałych tradycjach historycznych wykorzystywanych do rozwoju przedsiębiorczości i agroturystyki,
- umożliwia wysoki poziom życia mieszkańcom poprzez zrównoważony rozwój gospodarczy i społeczny, rozwiniętą infrastrukturę techniczną i komunikacyjną, bazę kulturalno-oświatowo-sportową, służbę zdrowia,
- wspiera rozwój organizacji pozarządowych oraz zapewnia swoim mieszkańcom profesjonalną opiekę socjalną.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę kluczowych problemów społecznych występujących w powiecie rypińskim w dokumencie wyznaczono następujące cele strategiczne:

- I. Ograniczenie zjawiska bezrobocia poprzez odpowiednią politykę rynku pracy w powiecie rypińskim,
- II. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych,
- III. Rozwój systemu wspierania osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych,
- I₅. Wspieranie rodzin i rozwój systemu pieczy zastępczej,
5. Wspieranie i rozwijanie działań na rzecz rodzin i osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej oraz dotkniętych różnymi uzależnieniami,
- 5I. Partnerstwo służb społecznych.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Rypińskiego

Dokument przyjęty został Uchwałą Nr 3/2019 Komitetu Sterującego Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Rypińskiego z dnia 15 kwietnia 2019 r.

Strategia określa następujące cele strategiczne:

1. Konkurencyjne gospodarowanie,
2. Zdrowe i zintegrowane społeczeństwo,
3. Kreowanie systemu kształcenia w oparciu o wymogi rynku pracy,
4. Opieka nad lokalnym dziedzictwem kulturowym,
5. Rozwój infrastruktury technicznej z zachowaniem walorów naturalnych regionu oraz poprawą stanu środowiska.

Strategia Rozwoju Gminy Wąpielsk na lata 2015-2025

Strategia Rozwoju Gminy Wąpielsk jest dokumentem nakreślającym główne cele i kierunki stałego, zrównoważonego rozwoju gminy i uwzględniającym potrzeby społeczności lokalnej.

Strategia określa misję: „Efektywne zaspokajanie potrzeb mieszkańców gminy zapewniające godne warunki bytowe, rozwój społeczeństwa oraz poczucie stabilizacji w przyszłości” i wizję „Gmina Wąpielsk – gmina wiejska zapewniająca mieszkańcom infrastrukturę techniczną i społeczną oraz stwarzająca korzystne warunki do zamieszkania, spędzania wolnego czasu i rozwoju przedsiębiorczości.”, którym podporządkowane są cele strategiczne i operacyjne:

Cel strategiczny 1: Wzrost atrakcyjności osiedleńczej gminy poprzez rozwój infrastruktury społecznej i technicznej.

Cel operacyjny 1.1. Rozbudowywanie i modernizowanie infrastruktury drogowej na terenie gminy.

Cel operacyjny 1.2. Rozbudowywanie i modernizowanie infrastruktury technicznej na terenie gminy.

Cel operacyjny 1.3. Rozwijanie społeczeństwa informacyjnego i teleinformatyzacja.

Cel operacyjny 1.4. Modernizowanie i wyposażanie placówek szkolnych w celu podnoszenia jakości kształcenia na terenie gminy.

Cel operacyjny 1.5. Zwiększanie poziomu integracji mieszkańców gminy poprzez zapewnienie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego.

Cel strategiczny 2: Tworzenie miejsc pracy poprzez rozwijanie funkcji gospodarczych gminy.

Cel operacyjny 2.1. Nawiązanie i koordynowanie współpracy pomiędzy podmiotami publicznymi, prywatnymi i społecznymi.

Cel operacyjny 2.2. Tworzenie dogodnych warunków dla lokalizacji przedsięwzięć gospodarczych.

Cel operacyjny 2.3. Podejmowanie działań zmierzających do lepszego dostosowania bazy dydaktycznej, systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy.

Cel operacyjny 2.4. Rozwijanie nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa na terenie gminy.

Cel operacyjny 2.5. Porządkowanie i restrukturyzacja funkcjonalna przestrzeni gminy.

Cel strategiczny 3: Poprawa stanu środowiska przyrodniczego i zachowanie dziedzictwa kulturowego.

Cel operacyjny 3.1. Ochrona jakości środowiska na terenie gminy i przeciwdziałanie jego degradacji.

Cel operacyjny 3.2. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE) oraz prowadzenie gospodarki niskoemisyjnej.

Cel operacyjny 3.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego i upowszechnianie kultury w celu zwiększenia atrakcyjności gminy.

Cel operacyjny 3.4. Zwiększenie stanu świadomości ekologicznej lokalnego społeczeństwa.

3. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII

Ocena wdrożenia poprzednio realizowanej strategii stanowi punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy na następne lata. W jej ramach zostały wskazane m.in. osiągnięcia i trudności we wdrażaniu strategii, przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania jej realizacji, najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych, które zostały zrealizowane.

Trudności we wdrażaniu strategii:

Wdrożenie strategii wiązało się głównie z trudnościami organizacyjno-finansowymi, kadrowymi i lokalowymi.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach strategii:

Głównym celem obowiązującej strategii była „Poprawa warunków życia i aktywizacji mieszkańców gminy Wąpielsk zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich integracja z pozostałymi mieszkańcami gminy.” Cel ten ogólnie został osiągnięty, pomimo częściowo niezrealizowanych działań w ramach celów strategicznych.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania strategii:

W ramach zdefiniowanych celów strategicznych wyznaczono do realizacji szereg celów operacyjnych. W ramach realizacji celu 7, tj.: „zapewnienie wsparcia osobom starszym i chorym oraz ich aktywizacja”, nie udało się zrealizować wszystkich postanowień. Na terenie gminy Wąpielsk do tej pory jedyną formą opieki nad osobami starszymi są usługi opiekuńcze realizowane przez opiekunki środowiskowe zatrudnione przez GOPS w Wąpielsku. Nie powstały mieszkania chronione oraz ośrodki wsparcia oferujące pomoc osobom starszym.

Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

Działania, które należy podjąć w nowym okresie programowania, dotyczą szczególnie osób starszych i niepełnosprawnych, i wiążą się z rozwojem wsparcia dla tych osób na terenie gminy (utworzenie Domów Diennej Opieki itp.).

Najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych, które zostały zrealizowane:

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2023.
Cel główny: Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i skuteczne rozwiązywanie problemów z nim związanych na terenie gminy.
Adresaci: mieszkańcy gminy, osoby dotknięte przemocą w rodzinie, osoby stosujące przemoc, świadkowie przemocy, profesjonaliści i osoby zaangażowane w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje zajmujące się tym problemem.
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Wąpielsk na rok 2020.
Cel główny: Rozwiązywanie problemów uzależnień na terenie gminy (narkomania, alkoholizm) poprzez ograniczenie tych problemów oraz zapobieganie powstawaniu nowych poprzez działania profilaktyczne skierowane do ogółu społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. *Odbiorcy:* mieszkańcy gminy.
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 w Gminie Wąpielsk.
Cel główny: zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinie wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących sytuacji.

Odbiorcy – rodziny i dzieci zamieszkałe na terenie gminy przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz rodziny, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

Ogólna ocena realizacji założeń strategii:

Zespół dokonujący oceny realizacji założeń poprzedniej strategii, uwzględniając osiągnięcia, ograniczenia, zachodzące lokalnie zmiany w zakresie problemów społecznych, mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, zaproponował ogólną ocenę realizacji strategii na poziomie 4, co oznacza, że zrealizowano większość założeń programowych.

Krótkie uzasadnienie przyjętej oceny:

Realizacja postanowień strategii rozwiązywania problemów społecznych była realizowana i wprowadzona w życie przez wszystkie podmioty realizujące zadania gminy w zakresie pomocy społecznej. Projekty i programy wynikające z zapisów strategicznych wpisywały się w strukturę celu głównego, co wpłynęło na zrealizowanie większości założeń programowych.

Działania ocenione najwyżej:

- Cel strategiczny 3, działanie 3.1 udzielanie pomocy materialnej rodzinom ubogim,
- Cel strategiczny 5, działanie 5.2 wzmocnienie współpracy służb publicznych ze społecznością lokalną w zakresie wykrywania i zwalczania przemocy w rodzinie.

Działania ocenione najniżej:

- Cel strategiczny 7, działanie 7.1. rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych.

II. DIAGNOZA SPOŁECZNA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Wąpielsk to gmina położona we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w obrębie północno-zachodniej części powiatu rypińskiego. Zajmuje obszar 93,2 km², co stanowi 15,8% powierzchni powiatu, i jest jedną z sześciu powiatowych jednostek terytorialnych. Obszar gminy graniczy: od południa z gminami Rypin i Brzuze (powiat rypiński), od zachodu z gminami Radomin i Gołub-Dobrzyń (powiat golubsko-dobrzyński), od północy z gminami Bobrowo i Brodnica (powiat brodnicki), od wschodu z gminą Osiek (powiat brodnicki). Naturalne granice gminy stanowią rzeka Drwęca i brzeg jeziora Długie.

W granicach gminy położonych jest 16 sołectw: Bielawki, Długie I, Długie II, Kiełpiny, Kierz Półwieski, Kierz Radzikowski, Lamkowizna, Łapinówek, Półwiesk Duży, Półwiesk Mały, Radziki Duże, Radziki Małe, Ruszkowo, Tomkowo, Wąpielsk I, Wąpielsk II. Najliczniej zamieszkiwaną jednostką gminną jest sołectwo Radziki Duże (609 osób), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Kierz Radzikowski (93 osoby).

Na terenie gminy działa 10 organizacji pozarządowych, które zajmują się m.in. promowaniem tradycji regionu, krzewieniem kultury i sportu oraz integracją środowisk lokalnych. Gmina Wąpielsk, pragnąc mieć wpływ na rozwój i promocję gminy, bierze udział w pracach i działaniach związków ponadgminnych, m.in. uczestniczy w Stowarzyszeniu Lokalnej Grupy Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ.

2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Wąpielsk pytania pozwalające uzyskać opinie na temat atutów gminy, czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe, a także działań, jakie należy podjąć, by uczynić ją bardziej przyjazną dla mieszkańców.

Wskazując atuty gminy, wypełniający ankietę najczęściej wymieniali dogodne położenie geograficzne oraz sprzyjające rozwojowi turystyki walory przyrodnicze i krajobrazowe (jeziora, kompleksy leśne, dolina Drwęcy). Duże znaczenie badani przywiązywali również do stałego i dynamicznego rozwoju, inwestycji w infrastrukturę

gminną (przebudowa i modernizacja dróg) oraz infrastrukturę społeczną (remonty budynków gminnych i instytucji kultury oraz obiektów użyteczności publicznej). Wypełniający ankietę wspomnieli też o poczuciu bezpieczeństwa, dobrej komunikacji oraz niewielkiej liczbie mieszkańców, którzy tworzą zintegrowaną społeczność. Doceniono także dbałość o wizerunek i estetykę gminy.

Wśród wypowiedzi mieszkańców na temat słabych stron gminy najczęściej pojawiała się kwestia ograniczeń finansowych na rozwój i inwestycje, niewystarczający, w stosunku do potrzeb, budżet gminy oraz nieefektywne pozyskiwanie dotacji unijnych. Za równie istotną kwestię ankietowani uznali brak miejsc pracy. W tym kontekście respondenci zwracali uwagę na zbyt małą liczbę lokalnych zakładów mogących dać zatrudnienie, co znacznie zmniejsza szanse na pozostanie w gminie osób młodych. Według ankietowanych problem stanowi także wciąż niezadowalający stan dróg, niewystarczająco rozwinięta oferta edukacyjna, typowo rolniczy charakter gminy oraz opór części społeczności lokalnej przed realizacją projektów modernizujących gminę.

Uczestnicy badania wskazywali również działania, jakie należy podjąć, aby gminę uczynić bardziej przyjazną dla mieszkańców. Za najważniejsze uznano zwiększenie nakładów na inwestycje w infrastrukturę gminną (modernizacja dróg, budowa chodników, wytyczanie ścieżek rowerowych) oraz dalszy rozwój bazy rekreacyjno-sportowej (siłownie zewnętrzne, budowa sal gimnastycznych, placów zabaw i ogólnodostępnych obiektów sportowych). Do istotnych kwestii respondenci zaliczyli też stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i pozyskanie inwestorów tworzących nowe miejsca pracy. Wśród niezbędnych do realizacji działań wskazano także utworzenie domu opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz zagospodarowanie terenów nad jeziorami.

3. DEMOGRAFIA

Na koniec 2019 r. gmina liczyła 4 085 osób, wśród których było 2 075 kobiet, które stanowiły 50,8% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia wynosiła w przybliżeniu 44 osoby na km². Analizując dane demograficzne, można stwierdzić, iż w latach 2017-2019 ogólna liczba mieszkańców gminy systematycznie malała. Jeśli chodzi o poszczególne grupy wiekowe, to warto zauważyć, że w rozpatrywanym okresie liczba dzieci i młodzieży ulegała wahaniom, liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszała się, natomiast liczba najstarszych mieszkańców gminy rosła.

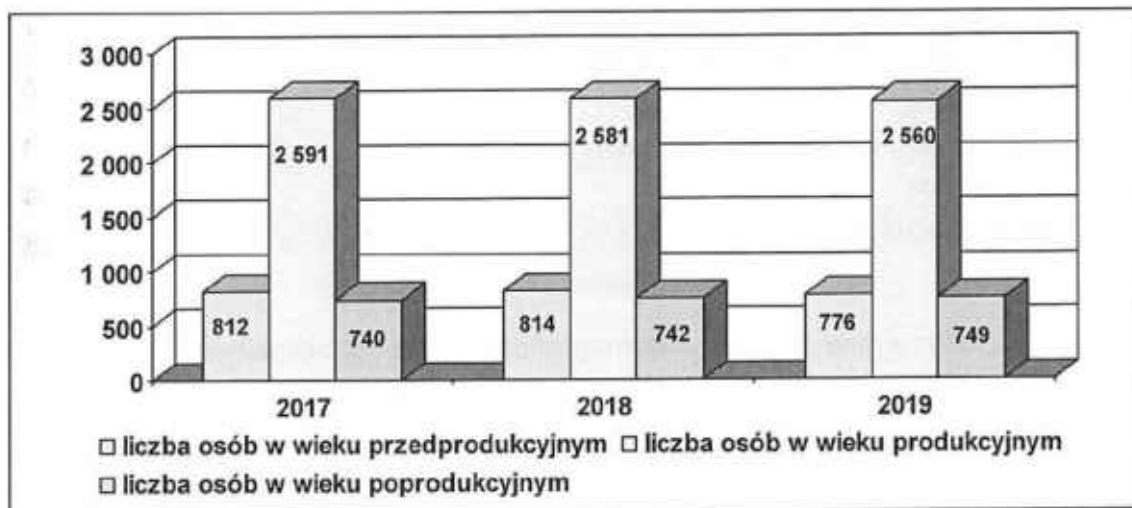
W latach 2017-2018 w każdym roku analizy liczba urodzeń była wyższa niż liczba zgonów, przyrost naturalny był więc wyrażony liczbą dodatnią, natomiast w 2019 r. liczba zgonów przewyższyła liczbę urodzeń i przyrost naturalny był ujemny. Saldo migracji ludności gminy w analizowanym okresie ulegało wahaniom i było w latach 2017-2019 stale dodatnie. Szczegółowe dane dotyczące sytuacji demograficznej gminy przedstawiają poniższe tabele i wykresy.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	812	814	776
liczba osób w wieku produkcyjnym	2 591	2 581	2 560
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	740	742	749
ogółem	4 143	4 137	4 085

Dane Urzędu Gminy w Wapielsku.

Wykres 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2017-2019

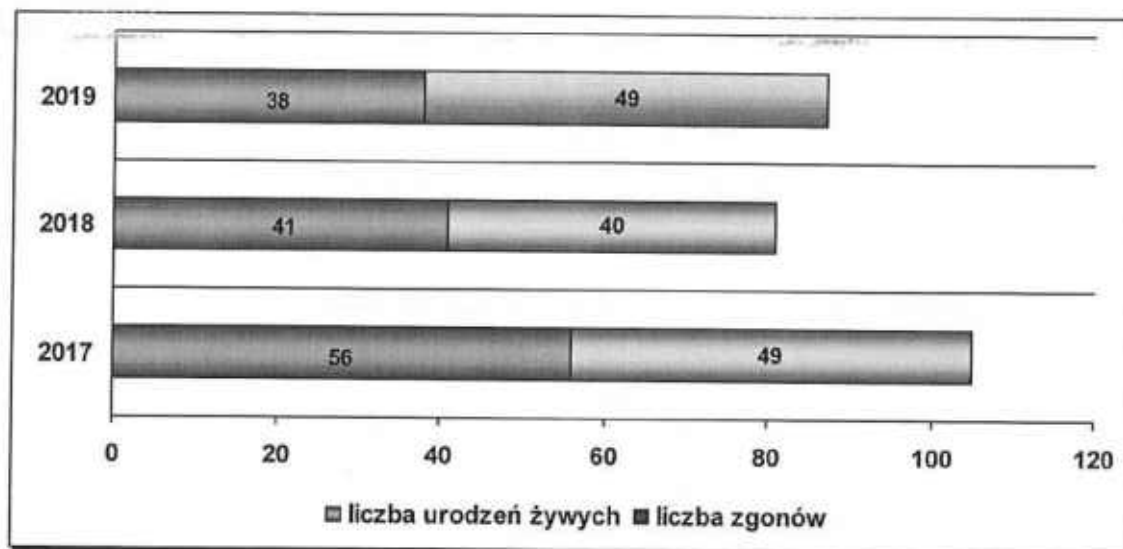
Dane Urzędu Gminy w Wapielsku.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba urodzeń żywych	56	41	38
liczba zgonów	49	40	49
przyrost naturalny	+7	+1	-11

Dane Urzędu Gminy w Wapielsku.

Wykres 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2017-2019

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba zameldowanych osób spoza gminy	36	50	31
w tym z zagranicy	0	0	0
liczba osób wymeldowanych poza gminę	9	14	7
w tym za granicę	0	0	3
saldo migracji ogółem	27	36	24

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Dostrzegane zmiany demograficzne, ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska starzenia się społeczeństwa, wymagają kompleksowego podejścia do sytuacji poszczególnych grup mieszkańców, poznania ich potrzeb i oczekiwań, co umożliwi wypracowanie odpowiednich rozwiązań sprzyjających zarówno rozwojowi społecznemu, jak i gospodarczemu gminy.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Sieć wodociągowa w gminie Wąpielsk jest bardzo dobrze rozwinięta, jej długość wynosi ok. 187 km i zaopatruje w wodę blisko 95% mieszkańców. Wodociągi są zasilane w wodę z ujęcia podziemnego poprzez stację uzdatniania i hydrofornie. Ujęcie gminne znajduje się we wsi Półwieski Mały i posiada 3 studnie o łącznej wydajności eksploatacyjnej 238 m³/h. Sieć kanalizacyjna ma długość 14,4 km i jest dostępna dla ponad 39% mieszkańców. Na terenie gminy znajduje się jedna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych. Obsługuje ona ok.

39% mieszkańców. Odpady problemowe mieszkańcy gminy mogą oddawać do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Wąpielsku. Na terenie gminy nie ma sieci gazowej. Poniżej zawarto szczegółowe dane na temat istniejącej infrastruktury technicznej.

Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2019 r.

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	186,69
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	3 877
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	14,4
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	1 600
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków	1
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	1 600
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w km)	–
liczba przyłączy sieci gazowej	–
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	122,179
w tym: długość dróg gminnych (w km)	122,179

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

W uzupełnieniu powyższych danych warto wymienić najważniejsze spośród inwestycji realizowanych w gminie w latach 2017-2019:

Tabela 7. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2017-2019

inwestycje w 2017 r.
Termomodernizacja budynków, których właścicielem jest gmina – II etap
1. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Półwiesku Małym;
2. Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Wąpielsku;
3. Przebudowa, rozbudowa i termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej i strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej w Wąpielsku;
4. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Wąpielsku;
5. Termomodernizacja, przebudowa i rozbudowa budynku Świetlicy Wiejskiej w Półwiesku Małym.
inwestycje 2018 r.
1. Dostawa i montaż instalacji fotowoltaicznych oraz zestawu solarnego na terenie gminy.
inwestycje 2019 r.
1. Przebudowa drogi gminnej nr 120118C Kiełpiny – Wąpielsk – skrzyżowanie z drogą gminną nr 120121C;
2. Rozbudowa, nadbudowa i modernizacja budynku byłego Gminnego Ośrodka Kultury w Wąpielsku oraz modernizacja świetlicy w Ruszkowie;
3. Rewitalizacja terenu wokół ruin zamku w Radzikach Dużych w gminie Wąpielsk;
4. Utworzenie ogólnodostępnych miejsc rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców i turystów na terenie gminy;

5. Rozbudowa z przebudową drogi gminnej nr 120111C Długie II – Kozłówek –Długie II na odc. od 0+000 do 2+602 wraz z przebudową skrzyżowań.

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

5.KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Przez obszar gminy Wąpielsk nie prowadzą żadne drogi krajowe ani wojewódzkie. Podstawowy układ sieci drogowej stanowią drogi powiatowe. Długość dróg publicznych w gminie wynosi ogółem 122,179 km.

Usługi komunikacyjne na terenie gminy świadczy Państwowa Komunikacja Samochodowa (PKS) oraz prywatny przewoźnik – firma „TOMKAS” T. Schwertfeger, Spółka Jawna, ul. Kopernika 10, Jabłonowo Pomorskie. W gminie znajduje się 36 przystanków autobusowych. Na terenie gminy brak jest czynnej linii kolejowej.

Miejscowość Wąpielsk położona jest w odległości ok. 105 km od Bydgoszczy i ok. 56 km od Torunia (siedzib władz administracji państwowej i samorządowej województwa kujawsko-pomorskiego), ok. 12 km od Rypina (siedziby władz powiatu rypińskiego), ok. 20 km od Brodnicy i ok. 17 km od Golubia-Dobrzynia.

6. GOSPODARKA

Gmina Wąpielsk jest gminą o charakterze rolniczym. Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy wynosi ponad 64,7%, zaś lasy stanowią ponad 18,8% jej terenu. Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w gminie.

Tabela 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne

powierzchnia gminy ogółem (w ha)	9 320,0000
powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)	6 031,6139
w tym powierzchnia gruntów ornych ogółem (w ha)	5 939,7498
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)	1 754,8669
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków	456,4300

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

Na obszarze gminy Wąpielsk przeważają gleby III i IV klasy bonitacyjnej, natomiast gleby słabych klas bonitacyjnych, tj. V i VI klasy, występują na znacznie mniejszych obszarach. Na terenie gminy przeważają gleby należące do kompleksu żytniego bardzo dobrego oraz do kompleksu pszennego dobrego. Kompleksy o wysokiej przydatności rolniczej dominują na wysoczyźnie morenowej, natomiast o niskiej przydatności rolniczej w części doliny Drwęcy. W części dolinnej wyróżniają się kompleksy użytków zielonych słabych i bardzo słabych.

Na terenie gminy dominuje uprawa zbóż, ziemniaków i roślin pastewnych oraz hodowla trzody chlewnej, bydła i drobiu.

W latach 2017-2019 liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy rosła. Dane na temat aktywności gospodarczej mieszkańców gminy Wąpielsk przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Aktywność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą ogółem (według stanu na koniec roku)	165	174	197

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Na koniec 2019 r. 197 osób fizycznych prowadziło działalność gospodarczą na terenie gminy.

Według danych statystycznych GUS-u w 2019 r. najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze budownictwa. Kolejnymi sferami widocznie wyróżniającymi się były handel hurtowy i detaliczny oraz naprawy pojazdów samochodowych, przetwórstwo przemysłowe, a także rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

7. ZASOBY I DODATKI MIESZKANIOWE

W 2019 r. gmina Wąpielsk posiadała w swoich zasobach 25 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni 1 337,37 m², w których zamieszkiwały łącznie 74 osoby. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego wynosiła 53,5 m². Jeśli chodzi o mieszkania socjalne, to w 2019 r. gmina nie dysponowała takimi lokalami. Dane szczegółowe dotyczące sytuacji mieszkaniowej w gminie Wąpielsk w latach 2017-2019 zawiera poniższa tabela.

Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba mieszkań komunalnych	25	25	25
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	1 337,37	1 337,37	1 337,37
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	74	74	74
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (w m ²)	53,5	53,5	53,5
liczba mieszkań socjalnych	0	0	0

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, świadczona jest pomoc pieniężna zwana dodatkiem mieszkaniowym. W Wąpielsku tej formy wsparcia udziela Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, a dane dotyczące liczby rodzin, którym przyznano dodatek, i ich łącznej wartości prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 11. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin, którym przyznano dodatek mieszkaniowy	30	24	23
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	348	234	234
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	55 977	43 181	40 275

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

W 2019 r. świadczona była też pomoc pieniężna w formie dodatków energetycznych. Wyplacono 129 świadczeń dla 13 odbiorców na kwotę 2 031,47 zł.

8. EDUKACJA I KULTURA

W roku szkolnym 2019/2020 w gminie funkcjonowało 8 placówek systemu oświaty: w tym 4 placówki wychowania przedszkolnego i 4 szkoły podstawowe. Dane na temat przedszkoli i szkół w gminie oraz podopiecznych i nauczycieli w nich zatrudnionych zawierają tabele zamieszczone poniżej.

Tabela 12. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2019/2020

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	4	90	6
w tym przedszkola	1	42	3
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	3	48	3

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

Tabela 13. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2019/2020

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
szkoły podstawowe	4	319	67
szkoły ponadpodstawowe	–	–	–

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

Tabela 14. Wykaz placówek systemu oświaty działających w gminie w roku szkolnym 2019/2020

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Przedszkole Samorządowe w Radzikach Dużych	Radziki Duże 9B, 87-337 Wąpielsk
2.	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Półwiesku Małym	Półwiesk Mały 37, 87-337 Wąpielsk
3.	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Stanisława Stasica w Wąpielsku	Wąpielsk 114, 87-337 Wąpielsk
4.	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Bohaterów Westerplatte w Długiem	Długie II 70, 87-337 Wąpielsk
5.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Radzikach Dużych	Radziki Duże 9B, 87-337 Wąpielsk
6.	Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Westerplatte w Długiem	Długie II 70, 87-337 Wąpielsk
7.	Szkoła Podstawowa w Półwiesku Małym	Półwiesk Mały 37, 87-337 Wąpielsk
8.	Szkoła Podstawowa im. Stanisława Staszica w Wąpielsku	Wąpielsk 114, 87-337 Wąpielsk

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

Istotnym animatorem życia kulturalnego jest Gminna Biblioteka Publiczna w Wąpielsku zs. w Radzikach Dużych oraz jej filie w Wąpielsku i Długiem. Zadaniem placówek jest gromadzenie, opracowanie i udostępnienie zbiorów bibliotecznych, zaspokajanie potrzeb edukacyjnych i kulturalnych społeczeństwa, wytwarzanie materiałów informacyjnych, popularyzacja książek i czytelnictwa oraz upowszechnienie wiedzy na obszarze gminy. Placówki angażują się w liczne działania kulturalne, prowadzą akcje promujące czytelnictwo. W 2019 r. z ich oferty skorzystało 158 czytelników.

Przy organizacji życia kulturalnego gminy uczestniczą również jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych w miejscowościach: Długie, Wąpielsk, Radziki Duże. Główne imprezy kulturalne i sportowe organizowane na terenie gminy to Festyn Rycerski w Radzikach Dużych, Dożynki Gminne i Liga Piłkarska.

Na terenie gminy ukazuje się przygotowywany przez Urząd Gminy „Informator Gminy Wąpielsk”, który opisuje sprawy bieżące z życia gminy, relacje z imprez gminnych oraz jednostek podległych, a także wywiady i rozmowy z mieszkańcami gminy.

Tabela 15. Placówki kultury w gminie w 2019 r.

typ placówki	liczba placówek	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
ośrodki kultury	–	–	–
światlice	–	–	–

biblioteki i filie	3 (1 biblioteka + 2 filie)	158	2
--------------------	----------------------------	-----	---

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

Tabela 16. Wykaz placówek kultury w 2019 r.

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gminna Biblioteka Publiczna w Wąpielsku z siedzibą w Radzikach Dużych	Radziki Duże 20/3, 87-337 Wąpielsk
2.	Filia Gminnej Biblioteki Publicznej	Długie II 70, 87-337 Wąpielsk
3.	Filia Gminnej Biblioteki Publicznej	Wąpielsk 59C, 87-337 Wąpielsk

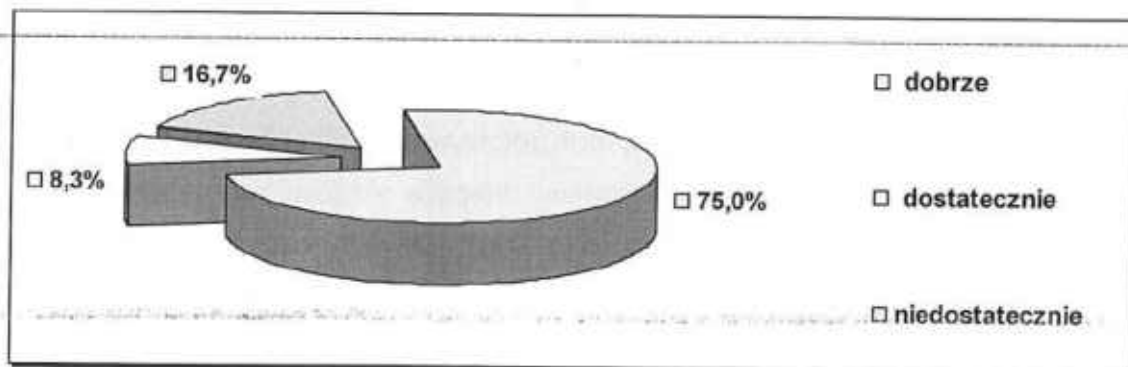
Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

Dane pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym pozwoliły poznać opinie mieszkańców na temat oferty edukacyjnej, opieki przedszkolnej, opieki nad dziećmi do lat 3 i oferty kulturalnej w gminie.

Uczestnicy badania bardzo pozytywnie ocenili jakość oferty edukacyjnej szkół w gminie. Według 83,3% ankietowanych jest ona dobra lub dostateczna. Jednocześnie 16,7% respondentów przyznało, że jest ona niedostateczna.

Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty edukacyjnej.

Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

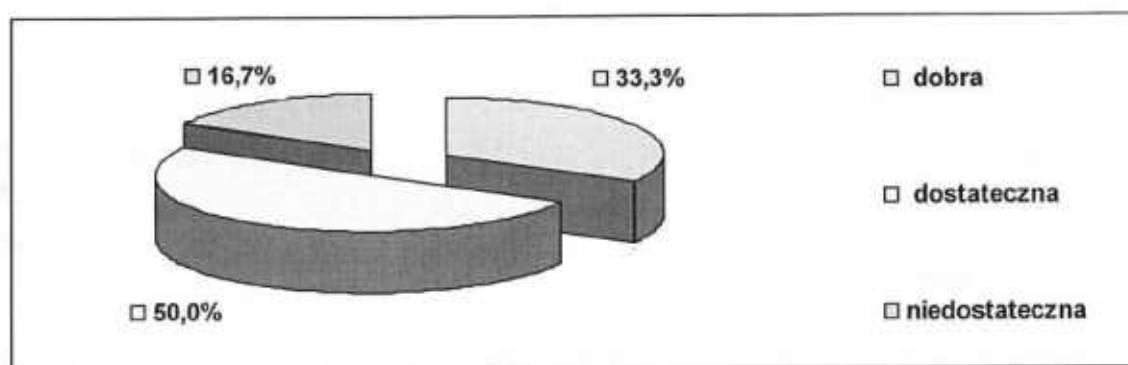
Jeśli chodzi o ofertę opieki przedszkolnej w gminie, to została oceniona także pozytywnie, bowiem 58,3% ankietowanych stwierdziło, że zaspokaja ona potrzeby

w tym zakresie. Jednak jedna trzecia badanych wyraziła odmienną opinię. Ponad 8% respondentów nie potrafiło jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii.

Brak żłobka jest problemem dla 58,3% ankietowanych. Zdaniem jednej czwartej badanych oferta opieki nad dziećmi do lat 3 zaspokaja potrzeby mieszkańców. Opinii w tej sprawie nie przedstawiło 16,7% respondentów.

Bardzo pozytywnie oceniono obecną ofertę kulturalną w gminie. Według połowy ankietowanych jest ona dostateczna, z kolei jedna trzecia badanych przyznała, że jest dobra. Przeciwnego zdania było 16,7% respondentów. Rozkład odpowiedzi dotyczący atrakcyjności i jakości oferty kulturalnej w gminie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

9. OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy Wąpielsk w 2019 r. funkcjonował 1 niepubliczny zakład opieki zdrowotnej oraz działał 1 punkt apteczny. Dane zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 17. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2019 r.

liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	1
w tym liczba niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	1
liczba prywatnych praktyk lekarskich	0
liczba aptek i punktów aptecznych	1

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

Gmina Wąpielsk charakteryzuje się niewystarczającym dostępem do specjalistycznych usług medycznych. W przypadku specjalistycznych porad lub zabiegów mieszkańcy muszą korzystać z usług medycznych w większych ośrodkach – m.in. ambulatoryjną i stacjonarną opiekę zdrowotną zapewniają mieszkańcom gminy przychodnie specjalistyczne w szpitalu w Rypinie.

Wykaz zakładów opieki zdrowotnej i aptek w gminie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 18. Wykaz zakładów opieki zdrowotnej i aptek w gminie w 2019 r.

lp.	podmiot	adres
1.	Gminny Ośrodek Zdrowia w Wąpielsku – Artur Walasiewicz	Wąpielsk 20, 87-337 Wąpielsk
2.	Punkt Apteczny, Rodzinny	

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej działających na jej terenie. Poniżej zamieszczono tabele z informacjami o najczęściej występujących schorzeniach wśród osób korzystających z Gminnego Ośrodka Zdrowia w Wąpielsku w 2019 r.

Tabela 19. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2019 r.

rodzaj schorzenia	liczba przypadków
choroby tarczycy	3
otyłość	15
upośledzenie umysłowe	3
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	3
alergia – dychawica oskrzelowa	22
znieskształcenie kręgosłupa	4

Źródła danych: Sprawozdanie MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej z Gminnego Ośrodka Zdrowia w Wąpielsku.

Wśród dzieci i młodzieży najczęściej diagnozowano alergię – dychawicę oskrzelową i otyłość.

Co się natomiast tyczy dorosłej populacji, to u tych osób najczęściej diagnozowano w 2019 r. choroby układu krążenia, przewlekłe choroby układu trawiennego oraz otyłość. Nieco rzadziej była to cukrzyca.

Tabela 20. Schorzenia pacjentów w wieku 19 i więcej lat korzystających z POZ w gminie w 2019 r.

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
cukrzyca	217
otyłość	241
choroby układu krążenia	378
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	136
przewlekłe choroby układu trawiennego	246
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	186

Źródła danych: Sprawozdanie MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej z Gminnego Ośrodka Zdrowia w Wąpielsku.

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 21. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2019 r.

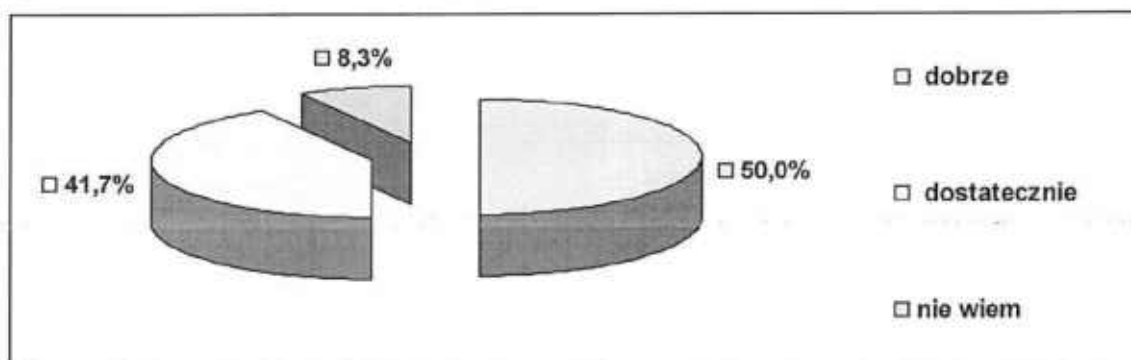
forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego (dzieci do lat 3)	66
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych (dzieci do 1. roku życia)	128
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	231
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	231

Źródła danych: Sprawozdanie MZ-11 o działalności i pracujących w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej z Gminnego Ośrodka Zdrowia w Wąpielsku.

W 2019 r. w gminie Wąpielsk poradami profilaktycznymi zostało objętych 66 dzieci do lat 3. Pielęgniarki i położne zrealizowały 128 wizyt profilaktycznych u dzieci do 1. roku życia. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 231 dzieci i młodzieży, w tym wszystkie osoby zbadano zgodnie z programem badań profilaktycznych.

Szeroko pojęta tematyka ochrony zdrowia znalazła odzwierciedlenie w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania. Rozkład odpowiedzi na temat ocen mieszkańców odnoszących się do funkcjonowania ochrony zdrowia w gminie ilustruje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestnicy badania bardzo pozytywnie ocenili ofertę w zakresie ochrony zdrowia w gminie. Według połowy ankietowanych jest ona dobra, a kolejne 41,7% badanych przyznało, że jest dostateczna. Nikt z respondentów nie stwierdził, że jest ona niedostateczna. Zdania w tej kwestii nie wyraziło 8,3% badanych.

10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Uprawianiu sportu i rekreacji w gminie Wąpielsk służą zarówno obiekty sportowo-rekreacyjne, jak i naturalne warunki oraz przyroda tego regionu. Na bazę służącą uprawianiu sportu i rekreacji w gminie składają się obiekty:

- Hala Widowiskowo-Sportowa w Radzikach Dużych – pełnowymiarowa – 44,5 m/36 m/11,68 m; trybuny mogą pomieścić około 300 widzów. Obiekt posiada zaplecze sanitarne na piętrze i parterze, szatnie, magazyny i sale na siłownię i fitness. Wyposażony jest w instalację c.o., wodno-kanalizacyjną, elektryczną, wentylacyjną i klimatyzacyjną. Dwie kotary dzielą salę na trzy niezależne części, co umożliwia prowadzenie jednocześnie zajęć z trzema grupami.
- Zespół Boisk Sportowych „ORLIK” – obejmuje boisko do piłki nożnej, boisko wielofunkcyjne oraz budynek szatni i zaplecza socjalnego.

Dane na temat obiektów sportowo-rekreacyjnych i klubów sportowych w gminie zawierają poniższe tabele.

Tabela 22. Sport i rekreacja w 2019 r.

rodzaj podmiotu	liczba
obiekty rekreacyjno-sportowe	2
kluby sportowe	0
w tym uczniowskie kluby sportowe	0

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

Tabela 23. Wykaz obiektów rekreacyjno-sportowych na terenie gminy w 2019 r.

lp.	podmiot	adres
1.	Hala Widowiskowo-Sportowa w Radzikach Dużych	Radziki Duże 9B, 87-337 Wąpielsk
2.	Zespół Boisk Sportowych – Orlik	Wąpielsk 114 A, 87-337 Wąpielsk

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

Północna i północno-zachodnia część gminy Wąpielsk leży w dolinie Drwęcy, która wyznacza w tym miejscu jej naturalną granicę. Pozostała część obszaru leży

w obrębie Pojezierza Dobrzyńskiego. Od południa naturalną granicę gminy stanowi jezioro Jezioro Długie, a od wschodu Jezioro Kiepińskie. Pod względem hydrograficznym obszar gminy znajduje się w całości w dorzeczu Drwęcy. Lasy i grunty leśne stanowią ponad 18,8% terenu gminy. Największe obszary leśne występują w dolinie Drwęcy (północna część gminy) oraz na wschód od wsi Długie.

Turystyka na terenie gminy Wąpielsk jest słabo rozwinięta. Jednak ze względu na duże bogactwo przyrodnicze oraz szereg walorów kulturowych gmina posiada spory potencjał do rozwoju tego działu gospodarki. Na szczególną uwagę zasługują dwa rezerваты przyrody („Rzeka Drwęca” i „Rezerwat Tomkowo”), jeden specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 (północna część obszaru gminy położona w obrębie doliny Drwęcy objęta została ochroną prawną jako Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy) oraz liczne zespoły parkowo-dworskie.

Na terenie gminy znajduje się 10 obiektów (lub zespołów obiektów) wpisanych do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków, w tym jedno stanowisko archeologiczne:

- Zespół pałacowo-parkowy we wsi Długie II,
- Zespół dworsko-parkowy we wsi Łapinówek,
- Kościół parafialny rzymskokatolicki pw. Św. Katarzyny w Radzikach Dużych,
- Ruiny murowanego zamku w Radzikach Dużych,
- Grodzisko – zamek w Wąpielsku,
- Zespół pałacowo-parkowy w Radzikach Małych,
- Zespół dworsko-parkowy oraz założenie zieleni w Tomkowie,
- Zespół pałacowo-parkowy w Wąpielsku I,
- Linia kolejki wąskotorowej w Wąpielsku II.

13 obiektów znajduje się w Ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora zabytków. Są to:

- Zagroda we wsi Długie II,
- Dawna szkoła murowana we wsi Długie II,
- Cmentarz ewangelicki w miejscowości Kierz (Lisiny),
- Pozostałości zespołu dworsko-parkowego we wsi Kiepiń,
- Zespół pałacowo-parkowy w Półwiesku Małym,
- Szkoła murowana w Półwiesku Małym,
- Cmentarz parafialny rzymskokatolicki w Radzikach Dużych,
- Zespół dworsko-parkowy w Radzikach Dużych,
- Park podworski w Ruszkowie,

- Folwark w Ruszkowie,
- Dawna szkoła murowana w Ruszkowie,
- Poczta murowana w Wąpielsku I,
- Szkoła murowana z zielenią i zabudową gospodarczą w Wąpielsku II.

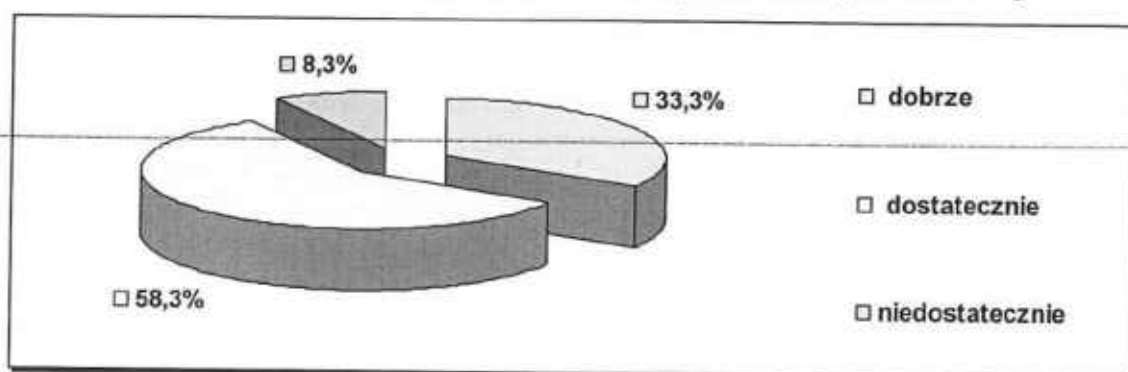
Ponadto przez teren gminy Wąpielsk przebiegają szlaki turystyczne:

- pieszy koloru żółtego o randze międzynarodowej Toruń – Radomno, długość 160 km (oznaczony symbolem E11 – biegnie z Holandii przez Niemcy do Polski),
- wodny na rzece Drwęcy, długość 240 km,
- rowerowy koloru zielonego, Toruń – Radomno, długość 130 km.

Baza noclegowa i gastronomiczna w gminie jest słabo rozwinięta. Na jej terenie funkcjonuje 1 obiekt oferujący noclegi. Nie funkcjonują obiekty agroturystyczne.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono mieszkańców gminy o ocenę oferty w zakresie sportu i rekreacji w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Na podstawie uzyskanych opinii można stwierdzić, iż mieszkańcy doceniają podejmowane w gminie działania na rzecz tworzenia, a następnie rozwijania oferty w zakresie sportu i rekreacji, a sama oferta została bardzo pozytywnie oceniona przez uczestników badania, bowiem 58,3% ankietowanych uznało ją za dostateczną,

a jedna trzecia respondentów przyznała, że jest dobra. Jednocześnie 8,3% badanych stwierdziło, że jest ona niedostateczna.

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Według danych udostępnionych na potrzeby niniejszego dokumentu przez Komendę Powiatową Policji w Rypinie, w latach 2017-2019 na terenie gminy Wąpielsk stwierdzono ogółem: 19 przestępstw w 2017 r., 25 przestępstw w 2018 r. i 16 przestępstw w 2019 r. W analizowanym okresie nie odnotowano przypadków przestępstw popełnionych przez osoby nieletnie. Dane szczegółowe dotyczące przestępstw w rozbiciu na poszczególne kategorie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	liczba przestępstw 2017	liczba przestępstw 2018	liczba przestępstw 2019
stwierdzono ogółem przestępstw:	19	25	16
w tym popełnionych przez nieletnich:	–	–	–
w tym według poszczególnych kategorii przestępstw:	2017	2018	2019
przeciwko życiu i zdrowiu	–	–	–
przeciwko wolności	–	–	–
przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	8	5	4
przeciwko mieniu	2	12	6
przeciwko rodzinie i opiece	–	–	–
przeciwko wiarygodności dokumentów	–	–	–
przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	–	–	–
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	2	4	1

Dane Komendy Powiatowej Policji w Rypinie.

Do najczęściej popełnianych przestępstw w 2019 r. należały: przestępstwa przeciwko mieniu (6 przypadków, o 6 mniej w porównaniu z 2018 r.), przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (4 przypadki, o 1 mniej w porównaniu z 2018 r.) i z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (1 przypadek, o 3 mniej w porównaniu z 2018 r.).

Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Rypinie przeprowadzali na terenie gminy interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były procedury „Niebieskie Karty”. W 2017 r. policjanci wszczęli 14 takich procedur, w 2018 r. – 5, a w 2019 r. – 9.

Według danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Rypinie w latach 2017-2019 prowadzone były wobec mieszkańców gminy Wąpielsk następujące nadzory i dozory kuratorskie:

Tabela 25. Dozory prowadzone w gminie w latach 2017-2019

2017		2018		2019	
ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób
16	16	12	12	5	5
w tym spraw:					
warunkowego przedterminowego zwolnienia					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
2	2	2	2	1	1
warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
13	13	10	10	3	3
warunkowego umorzenia postępowania karnego					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
1	1	–	–	1	1
w których osoby dorosłe zostały skazane bez dozoru kuratora, ale z nałożonymi obowiązkami					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
–	–	–	–	–	–
w których orzeczono karę ograniczenia wolności bądź grzywna została zamieniona na prace społecznie użyteczne					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
–	–	–	–	–	–

Dane Sądu Rejonowego w Rypinie.

Tabela 26. Nadzory prowadzone w gminie w latach 2017-2019

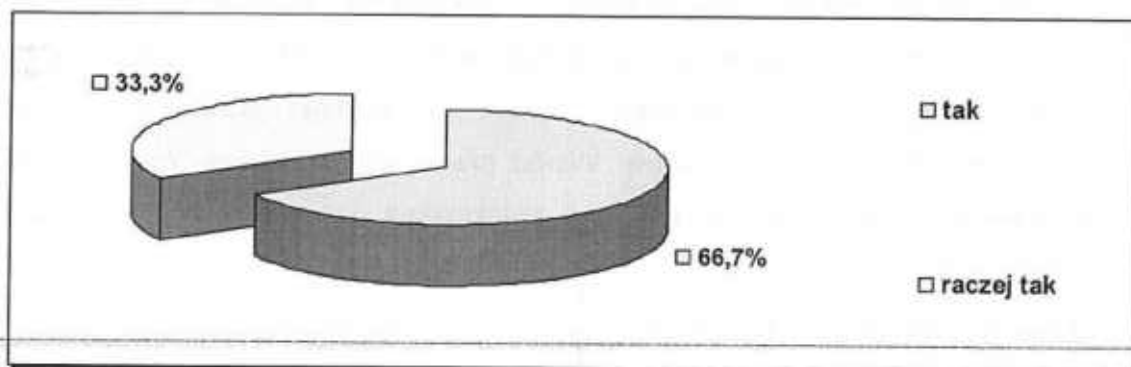
2017		2018		2019	
ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób
5	17	5	21	5	20
w tym spraw					
w których rodzic został pozbawiony władzy rodzicielskiej					

liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
—	—	—	—	—	—
w których została ograniczona władza rodzicielska					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
4	16	5	21	4	19
spraw nieletnich, którzy prezentują przejawy demoralizacji					
liczba spraw		liczba spraw		liczba spraw	
1		0		1	

Dane Sądu Rejonowego w Rypinie.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Z wypowiedzi mieszkańców wynika, że w miejscu zamieszkania czują się oni bezpiecznie lub raczej bezpiecznie.

12. POMOC SPOŁECZNA

W zakres działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąpielsku wchodzi zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej oraz inne zadania zlecone gminie i zadania własne gminy, tj. w szczególności w ramach ustaw o świadczeniach rodzinnych, świadczeniach zdrowotnych finansowanych

ze środków publicznych, ochronie zdrowia psychicznego, Karcie Dużej Rodziny, wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pomocy państwa w wychowaniu dzieci, pomocy osobom uprawnionym do alimentów czy prawo energetyczne.

Z końcem 2019 r. kadrę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowiło 10 pracowników. Dane na temat stanu zatrudnienia w Ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 27. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r.

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	–
pracownicy socjalni	2	1
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	2	–
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–
pozostali pracownicy	5	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąpielsku.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2019 r. w gminie Wąpielsk wskaźnik ten nie był spełniony, bowiem na jednego pracownika socjalnego przypadało 2 042,5 mieszkańców. Wśród propozycji w zakresie rozwoju zasobów kadrowych GOPS-u figuruje potrzeba zwiększenia o 1 osobę liczby pracowników socjalnych.

Tabela 28. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r.

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie			liczba osób	
			kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe		1	2
	wyższe niekierunkowe		–	–
	średnie kierunkowe		–	–
	średnie niekierunkowe		–	–
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	–
		w trakcie realizacji	–	1
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	–
		w trakcie realizacji	–	–

	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	–
		w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny			–	

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąpielsku.

Z końcem 2019 r. wykształcenie wyższe kierunkowe posiadała 1 osoba z kadry kierowniczej oraz 2 pracowników socjalnych. Dodatkowo kierownik posiadał ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Ponadto 1 pracownik socjalny był w trakcie realizacji specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Przepisy prawa dokładnie precyzują, kto i kiedy może skorzystać ze wsparcia udzielanego przez powołane do tego instytucje. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych w latach 2017-2019 w gminie Wąpielsk na pomoc jej mieszkańcom.

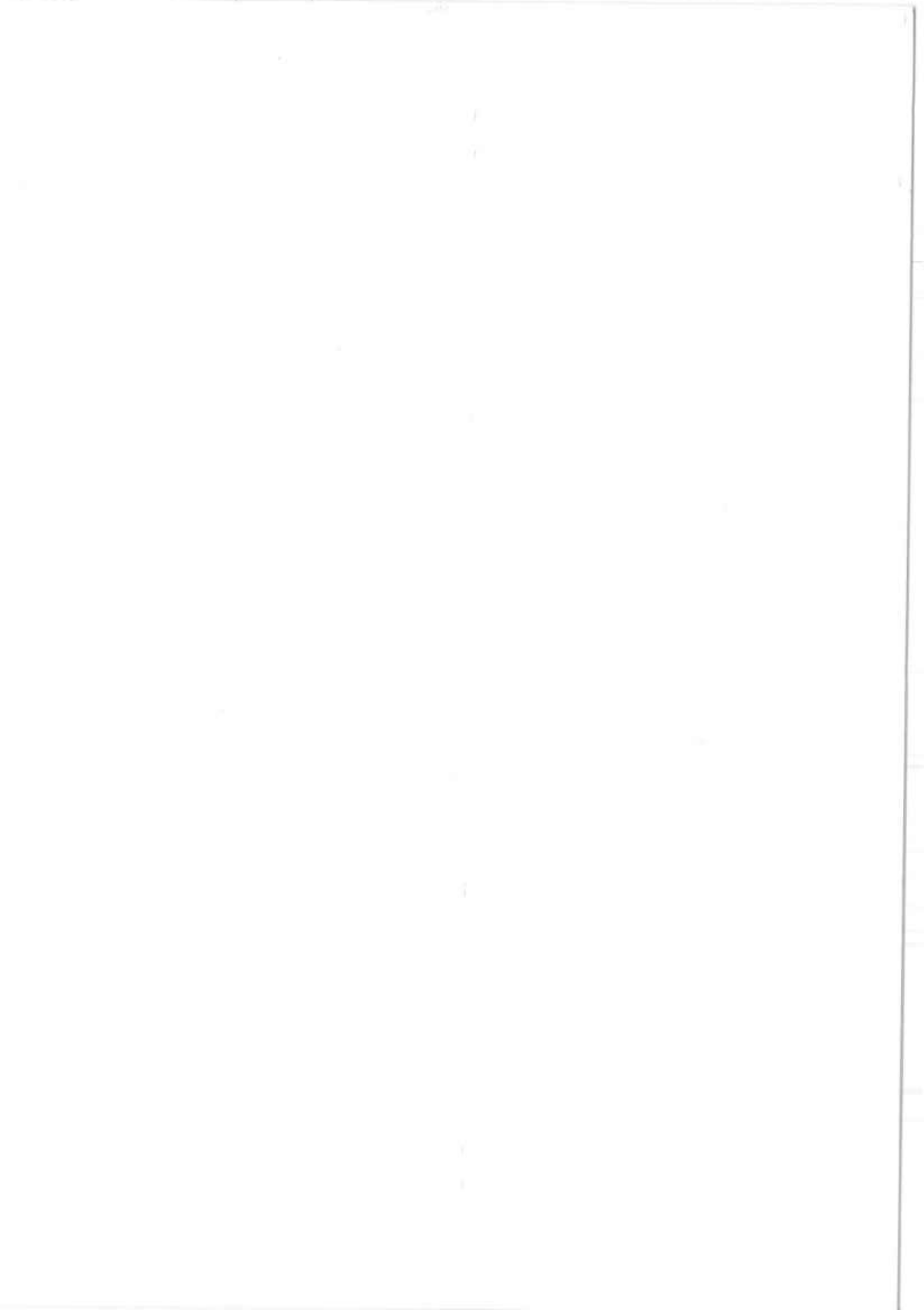
Tabela 29. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2017-2019

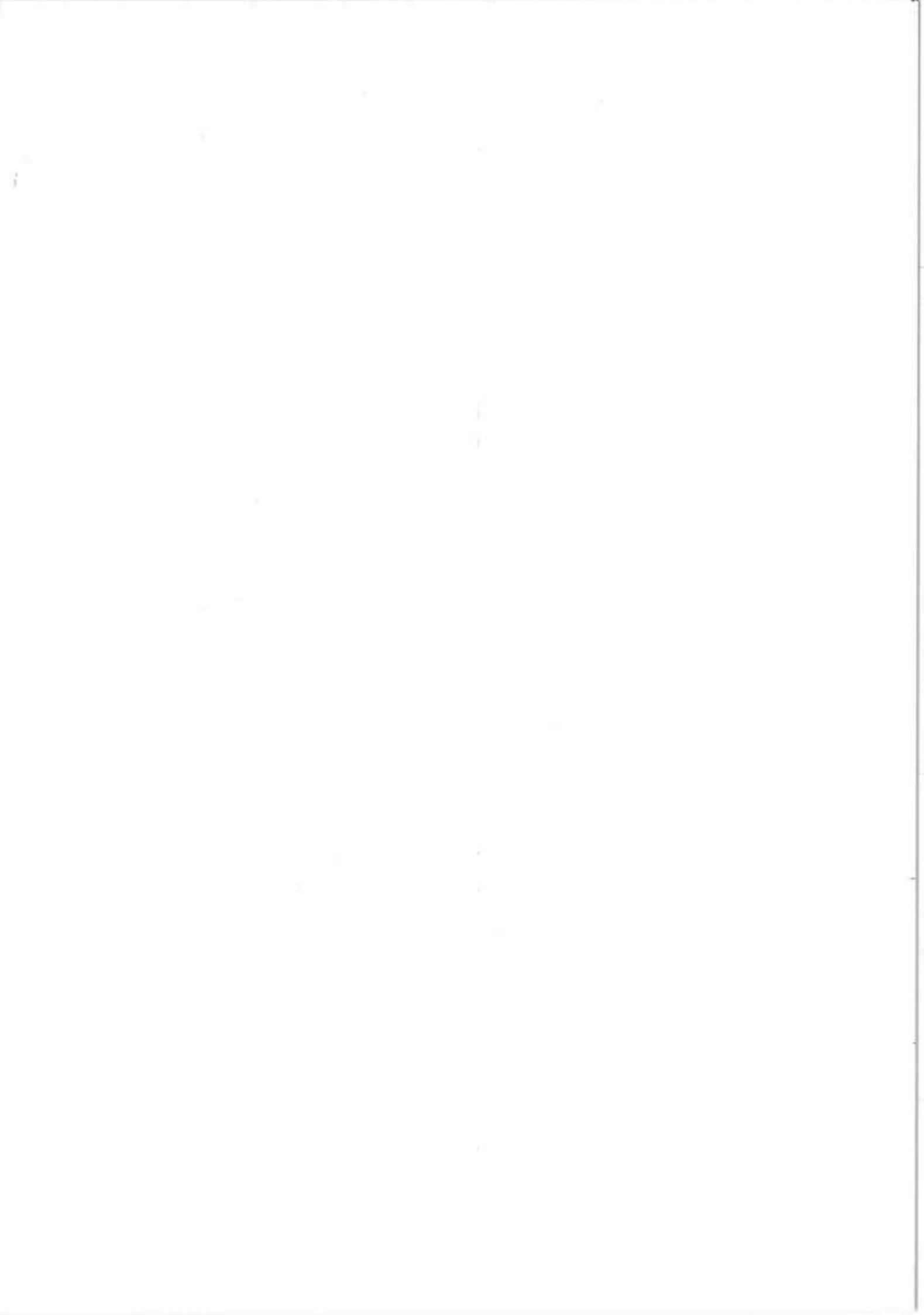
wielkość wydatków (w zł)	2017	2018	2019
ogółem	6 786 754	6 318 821	7 005 479
w tym na świadczenia pomocy społecznej	944 091	873 358	1 070 696
w tym na świadczenia rodzinne	2 107 032	1 883 920	1 918 332
na zadania własne gminy	110 990	93 048	100 660
na zadania zlecone gminie	3 624 641	3 468 495	3 915 791

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąpielsku.

Wartość środków przeznaczanych w gminie na pomoc społeczną w analizowanym okresie ulegała wahaniom.

W wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej GOPS współdziałał z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, ochroną zdrowia, Policją, Powiatowym Urzędem Pracy, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta wpływa na prawidłowe identyfikowanie zapotrzebowania na pomoc, zgodnie z obowiązującymi przepisami, a co się z tym wiąże – pośrednio wpływa na trafność udzielanego wsparcia i właściwą dystrybucję środków.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2017-2019.

Tabela 30. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	380	335	358
liczba rodzin	228	211	210
liczba osób w rodzinach	736	638	616
udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy	17,76%	15,42%	15,08%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąpielsku.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2017-2019 malała. Analogicznie wypadał udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogóle ludności gminy. Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w 2019 r.

Tabela 31. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r.

wiek odbiorców	liczba osób
0-17 lat	266
18-25 lat	44
26-35 lat	81
36-45 lat	91
46-55 lat	73
56-65 lat	50
66 lat i więcej	22
razem	627

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąpielsku.

Tabela 32. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r.

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat, którym przyznano pomoc według decyzji administracyjnych
pracuje	119
pracuje dorywczo	4
nie pracuje	75
studiuje	–
uczy się	18
na rencie	21
na emeryturze	27
na zasiłku dla bezrobotnych	2

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2019 r. wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do lat 17. Jeśli zaś chodzi o aktywność zawodową dorosłych odbiorców pomocy społecznej, to najliczniejszą grupę stanowiły osoby pracujące. Szczegółowe dane liczbowe dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
ubóstwo	207	174	159	702	541	475
sieroctwo	0	0	1	0	0	1
bezdomność	1	1	1	1	1	1
potrzeba ochrony macierzyństwa	41	34	32	232	179	177
bezrobocie	136	108	99	450	337	291
niepełnosprawność	57	48	41	152	100	b.d.
długotrwała lub ciężka choroba	82	56	56	219	110	92
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	16	7	2	46	29	6
w tym rodziny niepełne	12	3	2	33	11	6
w tym rodziny wielodzietne	1	2	0	6	16	0
przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0
alkoholizm	3	3	9	8	10	15
narkomania	0	0	0	0	0	0
zdarzenie losowe	1	2	0	2	8	0

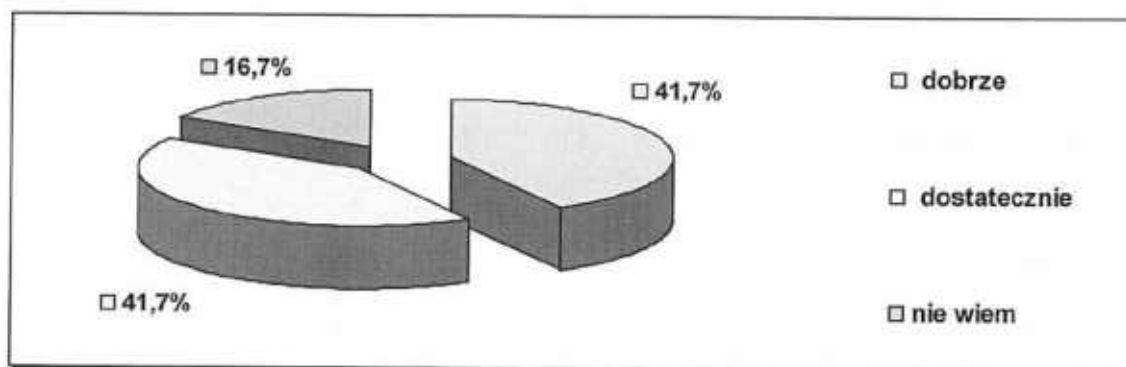
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wapielsku.

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019 były ubóstwo oraz bezrobocie. W obu przypadkach na przestrzeni rozpatrywanego okresu liczba rodzin korzystających ze wsparcia z tych powodów

zmniejszała się. Istotnymi przyczynami udzielania mieszkańcom gminy wsparcia ze strony pomocy społecznej były malejące w analizowanym okresie przypadki niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz potrzeby ochrony macierzyństwa. Zauważalnymi powodami przyznawania wsparcia były: zmniejszająca się liczba przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz rosnące w analizowanym okresie przypadki alkoholizmu. Na zbliżonym poziomie pod względem liczby rodzin utrzymywały się nieliczne przypadki zdarzeń losowych i bezdomności.

W badaniach ankietowych przeprowadzonych na potrzeby niniejszego opracowania poruszono kwestię oceny realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Poniższy wykres zawiera rozkład odpowiedzi.

Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość (83,4%) badanych pozytywnie oceniła te działania. Zdaniem 41,7% ankietowanych są one dobre i taki sam odsetek respondentów przyznał, że są dostateczne. Nikt z uczestników badania nie stwierdził, że są one niedostateczne. Problemy z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie miało 16,7% pytanych.

Trudności rodzin, będące jednym z warunków udzielania świadczeń z pomocy społecznej, wpływały nie tylko na wysokość pomocy finansowej, ale także na formę udzielanego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wsparcia. Dane liczbowe dotyczące różnych form wsparcia za lata 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2017-2019

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
pieniężna	200	183	124	188	178	118	600	537	279
rzeczowa	184	160	242	105	97	144	401	346	517
praca socjalna	X	X	X	334	335	342	964	898	884
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	–	–	–	–	–	–
schronienie	1	1	1	1	1	1	1	1	1
usługi opiekuńcze	13	15	18	13	15	18	15	19	20
specjalistyczne usługi opiekuńcze	1	3	5	1	3	5	4	11	20
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	4	5	4	X	X	X	X	X	X

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąpielsku.

W latach 2017-2019 na terenie gminy Wąpielsk najwięcej rodzin korzystało z pomocy w formie pracy socjalnej, przy czym ich liczba w tym okresie ulegała wahaniom. W mniejszym stopniu mieszkańcom przyznawano wsparcie finansowe, głównie w postaci zasiłków, a w następnej kolejności pomoc rzeczową, która najczęściej świadczona jest w postaci posiłków. W pierwszym przypadku liczba rodzin, którym przyznano pomoc, systematycznie spadała w trakcie rozpatrywanego okresu, w drugim przypadku ulegała wahaniom. Znacznie mniejsze rozmiary miała pomoc w formie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych oraz schronienia.

Dodatkową formą pomocy jest kontrakt socjalny, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Celem kontraktu jest przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Kontrakt określa zobowiązania i uprawnienia obu stron, a do wykonywania pewnych działań w oznaczonym terminie zobowiązują się zarówno osoba korzystająca ze świadczeń, jak i pracownik socjalny. W 2017 r. zawarto 11 kontraktów socjalnych, w 2018 r. – 6, a w 2019 r. 3 takie kontrakty.

Istotnym wsparciem dla beneficjentów pomocy społecznej jest pomoc asystenta rodziny, który przydzielany jest rodzinie na podstawie wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego w danej rodzinie przez pracownika socjalnego

po otrzymaniu informacji o trudnościach rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (z uwzględnieniem takich problemów, jak brak pracy, nałogi czy inne trudności, które mogą mieć wpływ na zagrożenie bezpieczeństwa dziecka). W 2019 r. 10 rodzin dysfunkcyjnych, w których wychowywało się 23 dzieci, skorzystało z takiej formy pomocy. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystenta rodziny w gminie w latach 2017-2019.

Tabela 35. Asystenci rodziny w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	9	9	10
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	24	22	23
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	12	7	4
koszty ponoszone przez gminę z tytułu zatrudnienia asystenta rodziny (w zł)	13 249	6 046	9 838

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąpielsku.

Osoby niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych okazywała się niewystarczająca dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych, z uwagi na konieczność zapewnienia im całodobowej opieki (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. Dane dotyczące liczby skierowań do DPS-ów i liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 36. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-u	0	1	1
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ie	4	5	4

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąpielsku.

Szczególną formą pomocy jest **Karta Dużej Rodziny**. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzice (rodzice) lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci:

1. w wieku do 18. roku życia,
2. w wieku do 25. roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy,

3. bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Od 1 stycznia 2019 r. prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje również wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci. Dane na temat Kart Dużej Rodziny w gminie Wąpielsk zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 37. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba wydanych kart	33	28	191
liczba rodzin objętych wsparciem	7	6	83
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	19	16	38

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąpielsku.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej GOPS w Wąpielsku przyznawał mieszkańcom gminy świadczenia rodzinne. W latach 2017-2019 wielkość środków finansowych, jakie na ten cel przeznaczano, rosła, natomiast liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne, ulegała wahaniom. Dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 38. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
łączna wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	1 191 992,88	1 587 425,15	1 588 507,33
liczba osób, którym przyznano świadczenie	472	301	363

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąpielsku.

Dane szczegółowe obejmujące liczbę i rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w rozpatrywanym okresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2017-2019

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2017	2018	2019
zasiłek rodzinny	5 243	5 070	4 665
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	15	22	18
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	55	54	39
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	183	160	111
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	214	207	130
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku	263	318	278

szkolnego			
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	780	704	797
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	940	866	865
zasiłek pielęgnacyjny	1 095	1 096	1 039
świadczenie pielęgnacyjne	176	222	253
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	41	33	27
świadczenie rodzicielskie	156	165	168
zasiłek dla opiekuna	–	–	–
razem	9 165	8 967	8 390

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąpielsku.

W latach 2017-2019 ogólna liczba wszystkich świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom gminy zmniejszała się. Podstawowym świadczeniem rodzinnym jest zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka.

Kolejność trzech najliczniej udzielanych dodatków do zasiłku rodzinnego była w latach 2017-2019 podobna: najczęściej przyznawano mieszkańcom dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego oraz z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. Nieco niższa była liczba dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowania dziecka oraz z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego.

Poza zasiłkiem rodzinnym najczęściej wypłacanym mieszkańcom gminy świadczeniem był zasiłek pielęgnacyjny, który przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki dla osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji.

Na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci wypłacane są również świadczenia wychowawcze. Ich celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1.04.2016 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąpielsku realizował Program Rodzina 500+. W 2019 r. w ramach Programu Rodzina 500+ wypłacono rodzinom z gminy świadczenia na łączną kwotę 3 343 922,00 zł. W 2019 r. ustalone prawo do świadczenia miało 399 rodzin, a świadczeniem objęto w sumie 670 dzieci.

Szczególną formą wsparcia jest wypłacane na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży świadczenie „**Za życiem**”. Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się na to dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł**. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. W analizowanym okresie w gminie Wąpielsk takie świadczenie nie było przyznawane.

W 2019 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąpielsku wypłacał świadczenie „**Dobry start**”, ustanowione Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” z dnia 30 maja 2018 r. (Dz. U. 2018. poz. 1061). Świadczenie w wysokości 300 złotych, bez względu na dochody, otrzymują jednorazowo rodziny na każde dziecko uczące się w szkole. Świadczenie „Dobry start” trafiło do 347 rodzin i objęło łącznie 515 dzieci, a wartość wypłaconych świadczeń wyniosła 154 500 zł.

W ramach programu „**Pomoc państwa w zakresie dożywiania**” z pomocy skorzystało 166 dzieci i 3 osoby dorosłe w 2017 r. oraz 136 dzieci i 4 osoby dorosłe w 2018 r., natomiast w ramach programu „**Posiłek w szkole i w domu**”, który zastąpił poprzednio realizowany program, pomoc otrzymało 211 dzieci i 8 osób dorosłych w 2019 r.

Ponadto – w ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020**, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) – Ośrodek realizował pomoc w zakresie dystrybucji artykułów spożywczych. W 2019 r. programem zostało objętych 288 rodzin (783 osoby w rodzinach), którym wydano 4 559 paczek żywnościowych, tj. 28 271 kg żywności.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąpielsku realizuje i wypłaca stypendia szkolne i zasiłki szkolne dla uczniów pochodzących z rodzin o niskich dochodach. Miesięczna wysokość dochodu na osobę w rodzinie ucznia uprawniająca do ubiegania się o stypendium szkolne nie może być większa niż kwota kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, tj. 528 zł. W 2019 r. w okresie styczeń – czerwiec przyznano stypendia socjalne 142 uczniom, natomiast w okresie wrzesień – grudzień 120 uczniom. Łącznie na realizację zadania wydatkowano kwotę 241 940,23 zł, w tym otrzymano dotację w wysokości 217 746,21 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał także wsparcia w formie świadczenia alimentacyjnego, które przyznawane jest na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 40. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	23	18	20
liczba przyznanych świadczeń	31	30	34
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	125 750	119 210	115 650

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wapielsku.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej i społecznej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wapielsku na terenie gminy funkcjonuje też Uniwersytet Trzeciego Wieku (26 uczestników).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wapielsku jest główną instytucją udzielającą wsparcia w gminie. Należy jednak zaznaczyć, że mieszkańcy gminy mogą korzystać z pomocy jednostek, które obejmują swoim wsparciem teren gminy.

Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 41. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2019 r.

lp.	nazwa instytucji	adres instytucji
1.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Dworcowa 11, 87-500 Rypin
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rypinie	ul. Warszawska 38A, 87-500 Rypin
3.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	ul. Warszawska 38A, 87-500 Rypin
4.	Warsztaty Terapii Zajęciowej „Nadzieja”	ul. Strażacka 1, 87-500 Rypin
5.	Powiatowy Urząd Pracy w Rypinie	ul. Nowy Rynek 14, 87-500 Rypin
6.	Sąd Rejonowy w Rypinie	ul. Warszawska 42, 87-500 Rypin

	III Wydział Rodzinny i Nieletnich	
7.	Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej	ul. Warszawska 42, 87-500 Rypin
8.	Prokuratura Rejonowa	ul. Warszawska 42, 87-500 Rypin
9.	Komenda powiatowa Policji w Rypinie	ul. Józefa Piłsudskiego 19, 87-500 Rypin
10.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej	ul. Bartkiewiczówny 93, 87-100 Toruń

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąpielsku.

W roku szkolnym 2019/2020 pracownicy **Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Rypinie** wykonali następujące prace na rzecz dzieci i rodziców z gminy Wąpielsk:

- diagnoza – 24 osoby,
- opinia – 19 osób,
- orzeczenie – 2 osoby,
- porada po badaniu – 24 osoby,
- porady bez badań – 1 osoba.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rypinie w odniesieniu do mieszkańców gminy realizuje m.in. zadania w zakresie pieczy zastępczej. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące działalności PCPR-u.

Tabela 42. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	–	–	–
liczba dzieci z gminy adoptowanych	–	–	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	–	–	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	–	–	–
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	1	1	1
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	–	–	–
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	1	1	1
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	–	–	–

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rypinie.

13. BEZROBOCIE

Sytuacja na rynku pracy w gminie Wąpielsk w latach 2017-2019 ulegała poprawie, bowiem z roku na rok malała liczba zarejestrowanych w urzędzie pracy osób bezrobotnych. Liczba kobiet, które w latach 2017-2019 stanowiły zdecydowaną większość ogółu osób pozostających bez pracy, ulegała zmniejszeniu. Udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w trakcie rozpatrywanego okresu się zmniejszał. Dane w tym zakresie zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 43. Stan bezrobocia w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób w wieku produkcyjnym	2 591	2 581	2 560
liczba bezrobotnych w gminie ogółem	198	165	158
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	134	113	99
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	7,64%	6,39%	6,17%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Rypinie.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2017-2019 w powiecie rypińskim, województwie kujawsko-pomorskim i w kraju.

Tabela 44. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
stopa bezrobocia w powiecie rypińskim	11,8%	11,2%	9,9%
stopa bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim	10,0%	8,8%	7,8%
stopa bezrobocia w kraju	6,6%	5,8%	5,2%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Rypinie i Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2017-2019 powiat rypiński charakteryzował się wyższą w stosunku do województwa kujawsko-pomorskiego, jak i w stosunku do kraju stopą bezrobocia. Zarówno w województwie, powiecie, jak i w kraju poziom bezrobocia sukcesywnie malał w trakcie rozpatrywanego okresu.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2019 r. dla gminy Wąpielsk przedstawia poniższa tabela.

Tabela 45. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	27	13	48,1%
25-34 lata	41	30	73,2%
35-44 lata	32	24	75,0%
45-54 lata	39	25	64,1%
55-59 lat	16	7	43,8%
60 lat i więcej	3	x	x
czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	28	14	50,0%
1-3 miesiące	55	26	47,3%
3-6 miesięcy	16	12	75,0%
6-12 miesięcy	15	8	53,3%
12-24 miesiące	17	16	94,1%
powyżej 24 miesięcy	27	23	85,2%
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	10	7	70,0%
policealne i średnie zawodowe	31	19	61,3%
średnie ogólnokształcące	10	9	90,0%
zasadnicze zawodowe	31	20	64,5%
gimnazjalne i niższe	76	44	57,9%
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	21	16	76,2%
do 1 roku	44	36	81,8%
1-5 lat	53	32	60,4%
5-10 lat	21	9	42,9%
10-20 lat	15	6	40,0%
20-30 lat	3	0	0%
30 lat i więcej	1	0	0%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Rypinie.

Na koniec 2019 r. wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata, osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, osoby pozostające bez pracy od 1 do 3 miesięcy oraz osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat. Najmniej bezrobotnych w 2019 r. było w następujących grupach: osób w wieku 60 lat i więcej, osób pozostających bez pracy od 6 do 12 miesięcy, osób z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym oraz osób ze stażem pracy powyżej 30 lat.

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym i wyższym, osób pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy oraz powyżej 24 miesięcy, osób w wieku 35-44 lata oraz osób ze stażem pracy do 1 roku i bez stażu pracy.

Wśród ogółu bezrobotnych 137 osób (w tym 92 kobiety) znalazło się w szczególnej sytuacji na rynku pracy – 49 osób (31 k.) było w wieku do 30. roku życia, w tym 27 osób (13 k.) do 25. roku życia, 91 osób (68 k.) było długotrwale bezrobotnych, 34 osoby (14 k.) były w wieku powyżej 50 lat, 2 osoby (2 k.) korzystały ze świadczeń pomocy społecznej, 29 osób (28 k.) posiadało co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 lat, 5 osób (4 k.) było niepełnosprawnych.

Tabela 46. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 r. według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	13	0
przetwórstwo przemysłowe	21	0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	8	0
budownictwo	7	0
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	36	0
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3	0
transport i gospodarka magazynowa	3	0
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1	
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	0
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1	0
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	7	0
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	26	0
edukacja	1	0
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4	0
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1	0
pozostała działalność usługowa	1	0

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Rypinie.

Na koniec 2019 r. wśród bezrobotnych w gminie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze funkcjonujące w takich działach, jak: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych

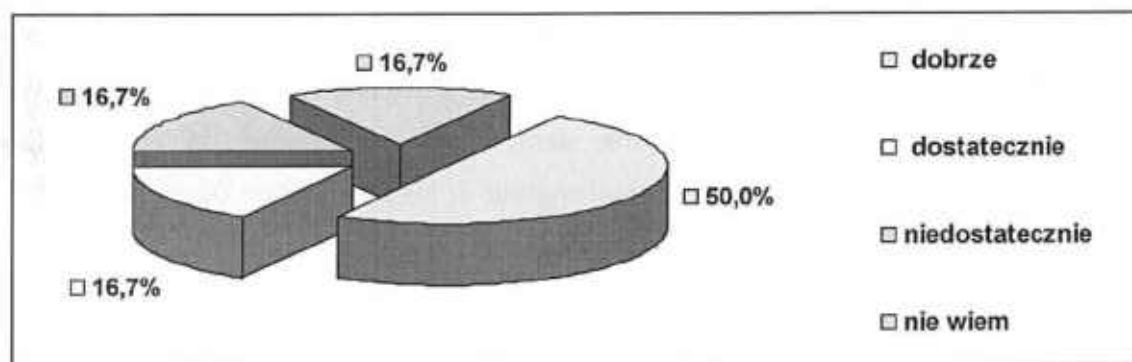
i motocykli (36 osób), administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (26 osób) oraz przetwórstwo przemysłowe (21 osób).

Na koniec 2019 r. dla osób bezrobotnych nie było żadnych dostępnych ofert pracy.

W gminie Wąpielsk bezrobocie było drugim, biorąc pod uwagę liczbę rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej. W ostatnich latach jego poziom się zmniejszał, ale skutki wyższego poziomu tego zjawiska w latach wcześniejszych są nadal odczuwane w rodzinach, szczególnie tych najuboższych, gdzie pojawiły się uzależnienia, konflikty, problemy wychowawcze. Zjawiska te, występujące długotrwale, prowadzą do ich rozpadu, a niektórzy członkowie takich rodzin zmuszeni są szukać pomocy w wyspecjalizowanych instytucjach.

Uczestników przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Połowa badanych uznała działania realizowane w gminie w zakresie przeciwdziałania bezrobociu za dobre, z kolei prawie 17% ankietowanych oceniło je jako dostateczne. Jednocześnie 16,7% uczestników badania stwierdziło, że są one niedostateczne i taki sam odsetek respondentów nie potrafił tych działań ocenić.

14. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność to zjawisko społeczne polegające na braku domu lub miejsca stałego pobytu gwarantującego jednostce lub rodzinie poczucie bezpieczeństwa, zapewniającego schronienie przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zaspokojenie podstawowych potrzeb na poziomie uznawanym w danym

społeczeństwie za wystarczający. Natura bezdomności wyklucza zamkniętą i jednoznaczną klasyfikację jej przyczyn, ponieważ doprowadza do niej cały zespół nakładających się na siebie sił sprawczych, zespół postaw, zachowań determinowanych predyspozycjami osobowościowymi, którym sprzyjają sytuacje społeczne i sposób funkcjonowania służb socjalnych.

Liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Wąpielsk z powodu bezdomności w latach 2017-2019 pozostawała na niewielkim, zbliżonym poziomie, co uwidacznia tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 47. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS-u z powodu bezdomności w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin	1	1	1
liczba osób w rodzinach	1	1	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąpielsku.

Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Schronisko dla osób bezdomnych zapewnia osobom bezdomnym, które podpisały kontrakt socjalny, całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej. W 2019 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poniósł wydatki w kwocie 10 928,00 zł na zapewnienie 1 miejsca w schronisku dla osób bezdomnych.

15. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w art. 41 nakłada na samorządy lokalne szereg zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Na sfinansowanie realizacji tych zadań zapewniono dodatkowe środki z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych. Poniższa tabela prezentuje dane na temat wielkości środków uzyskanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Wąpielsk.

Tabela 48. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2017-2019

rodzaj	wartość w zł
--------	--------------

	2017	2018	2019
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	50 870,32	48 873,65	54 683,33

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

W latach 2017-2019 wysokość kwot uzyskiwanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Wąpielsk ulegała wahaniom, najwyższą wartość osiągając w 2019 r. – 54 683,33 zł.

Tabela 49. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2017-2019 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków (w zł)	2017	2018	2019
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	41 385,65	32 749,56	46 363,47
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	6 082,36	7 068,42	8 967,02
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	–	–	–
razem	47 468,01	39 817,98	55 330,49

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

W latach 2017-2019 wysokość kwot przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie Wąpielsk ulegała wahaniom, najwyższą wartość osiągając w 2019 r. – 55 330,49 zł.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności GKRPA w Wąpielsku przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 50. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	5	5	6

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wąpielsku.

Tabela 51. Działalność GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	38	50	10
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	0

W latach 2017-2019 liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu, ulegała wahaniom i wyniosła odpowiednio: 38, 50 i 10 osób. W analizowanym okresie Komisja nie występowała wobec żadnej osoby z wnioskami do sądu o podjęcie obowiązkowego leczenia odwykowego.

Tabela 52. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie

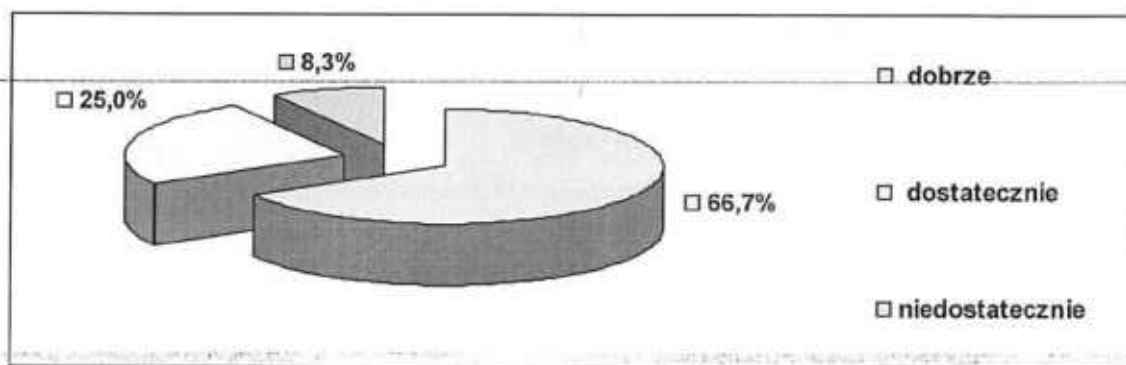
zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	9	9	5
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o przestępstwie	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wąpielsku.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, to w analizowanym okresie GKRPA kontaktowała się z 9 osobami w 2017 r., także z 9 osobami w 2018 r. i 5 osobami w 2019 r. dotkniętymi tym problemem. W latach 2017-2019 GKRPA nie składała do prokuratury zawiadomień o przestępstwie przeciwko sprawcom przemocy w rodzinie.

O ocenę działań, jakie prowadzone są w gminie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, zapytano w badaniu ankietowym mieszkańców. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ujęto w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?

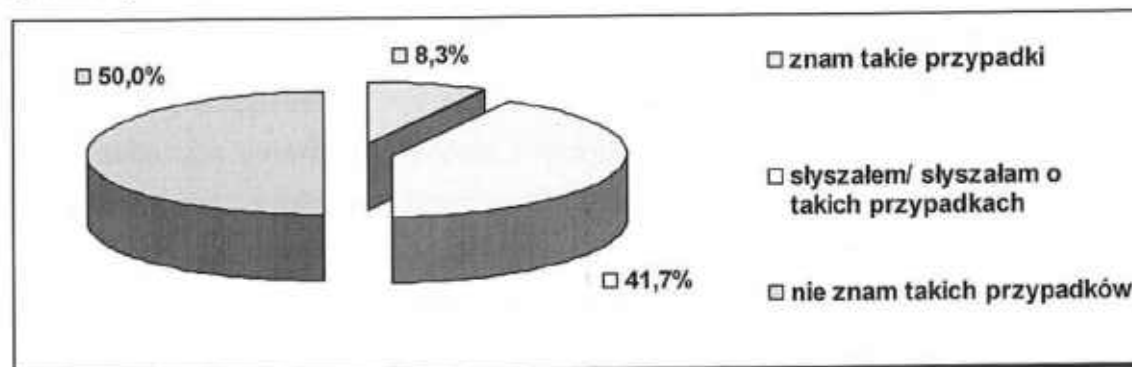

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Według dwóch trzecich badanych działania przeciwdziałające uzależnieniom są dobre, a zdaniem jednej czwartej ankietowanych są one dostateczne. Jednocześnie 8,3% respondentów uznało je za nieodpowiednie.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy odnieśli się także do styczności pośredniej lub bezpośredniej z osobami doświadczającymi lub stosującymi przemoc. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 11. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

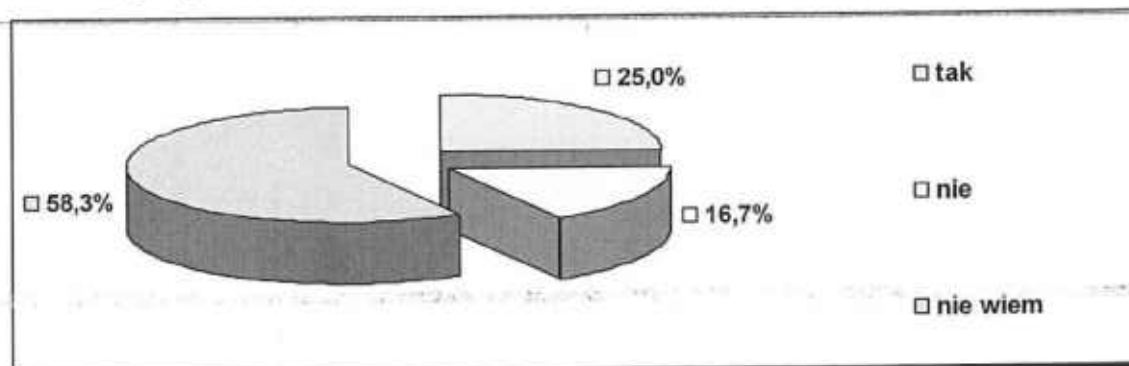

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Niepokojąco przedstawiają się wyniki odpowiedzi na to pytanie, bowiem 50% respondentów twierdzi, iż słyszało lub zna przypadki stosowania przemocy w rodzinie. Jednocześnie połowa ankietowanych odpowiedziała, że takich przypadków nie zna.

Oceniając ryzyko nasilania się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, jedna czwarta badanych odpowiedziała twierdząco. Zdaniem 16,7% ankietowanych takie ryzyko nie istnieje. Wysoki odsetek (58,3%) respondentów wskazał na odpowiedź „nie wiem”, co może świadczyć o braku świadomości części badanej społeczności co do zagrożenia tym zjawiskiem.

Wykres 12. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Skuteczne przeciwdziałanie problemom wynikającym z uzależnień i przemocy w rodzinie powinno opierać się na ścisłej współpracy wszystkich powołanych do tego

instytucji i organizacji. Konieczne jest dokładne rozpoznanie danego problemu i okoliczności jego występowania oraz zapewnienie ciągłości działań podejmowanych wcześniej, jak choćby w ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego.

Przeciwdziałanie problemom wynikającym z uzależnień i przemocy w rodzinie umożliwiają i normują odpowiednie akty prawne, a do podstawowych w tym zakresie należy Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 marca 2011 r. w sprawie procedury przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

W ujawnionych przypadkach stosowania przemocy w rodzinie lub uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy, wdrażana i prowadzona jest procedura „Niebieskiej Karty”. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych przez przedstawicieli GOPS-u, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, GKRPA i organizacji pozarządowych, a wszystkie te działania koordynuje Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.

Dane dotyczące funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Wąpielsk prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 53. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	9	9	13
liczba spotkań ZI w ciągu roku	13	5	4
liczba spotkań grup roboczych	43	25	18
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	14	5	9
w tym sporządzone przez Policję	14	5	9
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	–	–	–
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	12	5	5
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	0	2	0
liczba spraw sądowych	0	0	0

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Wąpielsk.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Jeśli chodzi o działania korekcyjno-edukacyjne wobec sprawców przemocy domowej, to w analizowanym okresie tylko 1 osoba z gminy została objęta takimi działaniami w 2017 r.

Tabela 54. Działania korekcyjno-edukacyjne wobec sprawców przemocy podjęte w gminie przez w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba sprawców przemocy domowej oraz osób przejawiających zachowania agresywne z terenu gminy objętych działaniami korekcyjno-edukacyjnymi	1	0	0

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Wąpielsk.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 3 rodzinom (8 osobom w rodzinach) w 2017 r., 3 rodzinom (10 osobom w rodzinach) w 2018 r. oraz 9 rodzinom (15 osobom w rodzinach) w 2019 r. W rozpatrywanym okresie wsparcie z powodu przemocy w rodzinie lub narkomanii nie było przyznawane.

Ponadto w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii, jak również Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w placówkach oświatowych realizowane były liczne przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne w formie kampanii, programów, wykładów, spotkań ze specjalistami, szkoleń, warsztatów i pogadanek oraz konkursów, akcji społecznych i charytatywnych, imprez sportowych, artystycznych i okolicznościowych. Wykorzystano także materiały edukacyjno-informacyjne (np. plakaty, ulotki, broszury edukacyjne, prenumerata „Trzeźwymi bądźcie”). Odbywało się poradnictwo dla rodziców i opiekunów zgłaszających problem przemocy. Prowadzono m.in. projekty, programy i akcje „Postaw na rodzinę”, „Czas na zdrowie”, „Profilaktyka zdrowia psychicznego”, „Uzależnienia, zagrożenia i choroby XXI wieku”.

W gminie Wąpielsk jednostką wsparcia dla osób uzależnionych lub dotkniętych przemocą w rodzinie są (obok GOPS-u, GKRPA i ZI) Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz osób uwikłanych w przemoc, a także funkcjonująca w Radzikach Dużych Grupa samopomocowa AA „Krokus”.

Tabela 55. Wykaz jednostek i grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, funkcjonujących na terenie gminy w 2019 r.

lp.	nazwa	adres
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Wąpielsk 59d, 87-337 Wąpielsk
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	
3.	Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przy Urzędzie Gminy	Wąpielsk 20, 87-337 Wąpielsk
4.	Punkt Konsultacyjno-Informacyjny	
5.	Gminny Ośrodek Zdrowia	
6.	Grupa samopomocowa AA „Krokus”	świątlica parafialna, 87-337 Radziki Duże

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

Mieszkańcy gminy mogą też korzystać ze wsparcia Oddziału Terapii Uzależnienia od Alkoholu z Pododdziałem Detoksykacyjnym w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Radziejowie – w 2019 r. 4 osoby z gminy podjęły leczenie odwykowe w tym Ośrodku.

16. SYTUACJA DZIECKA

Analiza sytuacji dziecka w gminie została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach systemu oświaty. Badanie to pozwoliło zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w placówkach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. Do analizy przedłożono 4 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy:

- Szkoła Podstawowa im. Stanisława Staszica w Wąpielsku (liczba uczniów: 106, liczba nauczycieli: 15),
- Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Westerplatte w Długiem (liczba uczniów: 110, liczba nauczycieli: 19),
- Szkoła Podstawowa w Półwiesku Małym (liczba uczniów: 56, liczba nauczycieli: 11),
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Radzikach Dużych (liczba uczniów: 154, liczba nauczycieli: 26).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, iż wszystkie ankietowane szkoły zatrudniają pedagoga, natomiast w ani jednej nie ma psychologa. Uczniowie wszystkich szkół mogą korzystać z porad logopedy, a dwóch z nich także doradcy zawodowego. Trzy

szkoły zapewniają opiekę pielęgniarską. Uczniowie trzech szkół mają dostęp do sali gimnastycznej, zaś z boiska sportowego mogą korzystać dzieci z dwóch szkół. Wszystkie placówki mają dostęp do Internetu. W żadnej z ankietowanych placówek nie utworzono klas lub grup integracyjnych. Wszystkie szkoły prowadzą dożywianie uczniów. W analizowanym roku szkolnym z bezpłatnych posiłków skorzystało 59 dzieci. Wszystkie szkoły zapewniają opiekę w ramach zajęć świetlicowych, a dodatkowo jedna ze szkół organizuje nauczanie indywidualne. Placówki oświatowe oferują zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wymieniono wśród nich zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne, a także dodatkowo zajęcia rewalidacyjne.

Zajęcia dodatkowe proponowane w szkołach

Szkoły z terenu gminy mają w swojej ofercie zajęcia dodatkowe. Znalazły się wśród nich rozliczne koła rozwijające zainteresowania i predyspozycje uczniów: koła przedmiotowe, językowe i sportowe (SKS).

Problemy w otoczeniu szkolnym i rodzinnym uczniów

Uczestnicy badania stwierdzali występowanie zjawisk patologicznych i negatywnych zachowań w społeczności uczniowskiej oraz dysfunkcji i patologii w otoczeniu domowym uczniów, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano w dwojaki sposób: wypełniając zamknięte katalogi obejmujące 12 i 6 zmiennych oraz odpowiadając na pytania o charakterze otwartym, określając subiektywnie stopień natężenia występujących problemów w ciągu trzech ostatnich lat. Uzyskane na podstawie analizy ankiet informacje prezentują poniższe tabele.

Tabela 56. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	obecność poszczególnych zjawisk		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	–	–	4
sięganie po alkohol	–	–	4
sięganie po narkotyki	–	–	4

niszczenie mienia szkolnego	–	–	4
kradzieże na terenie szkoły	–	–	4
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	–	–	4
udział w grupach negatywnych	–	–	4
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	–	–	4
autoagresja	–	–	4
ucieczki z domu	–	–	4
przestępczość ujawniona	–	–	4
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	1	1	3

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Tabela 57. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2019/2020

dysfunkcje i patologie rodziny	liczba ujawnionych przypadków
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	6
zaniedbanie	3
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	–
przemoc w rodzinie	–
wykorzystywanie seksualne dzieci	1
przestępczość	–

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

W otoczeniu szkolnym uczniów odnotowano tylko 1 przypadek wymagający nadzoru kuratora sądowego. Wśród dysfunkcji i patologii ujawnionych w środowisku rodzinnym uczniów placówek oświatowych stwierdzono 6 przypadków bezzadności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, 3 przypadki zaniedbań oraz 1 przypadek wykorzystywania seksualnego dzieci.

Przedstawiciele wszystkich badanych placówek nie zauważyli wzrostu negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród dzieci i uczniów w ciągu ostatnich trzech lat.

Jeśli chodzi o przypadki dysfunkcji występujących w rodzinach uczniów, to także w opinii przedstawicieli wszystkich placówek w ciągu trzech ostatnich lat nie nastąpił wzrost liczby zjawisk patologicznych i przypadków dysfunkcji.

Współpraca placówek z rodzicami uczniów przybiera różne formy i została oceniona pozytywnie przez wszystkich uczestników badania.

Współpraca placówek z instytucjami i organizacjami jest zdaniem przedstawicieli placówek zadowalająca. Do podmiotów, z którymi szkoły najczęściej współpracują, uczestnicy badania zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Policję.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin ubogich, opiera się o współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i polega przede wszystkim na zapewnieniu bezpłatnego dożywiania w formie obiadów. Placówki zapewniają zajęcia dodatkowe i wyrównawcze, udzielają także informacji na temat źródeł wsparcia i pomocy materialnej.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi. Umożliwiany jest kontakt ze specjalistami – pedagogami, psychologami, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych. Dzieci mogą również korzystać z porad i wsparcia pedagogów szkolnych, a także uczestniczą w programach profilaktyczno-edukacyjnych i zajęciach socjoterapeutycznych. Rodzice mogą liczyć na wsparcie w postaci porad i konsultacji na temat wychowania.

Poprawa funkcjonowania placówek oraz efektywności procesu kształcenia i wychowania wymaga, zdaniem uczestników badania, zwiększenia liczby godzin pracy pedagoga szkolnego, a także poszerzenia liczby godzin zajęć pozalekcyjnych w celu urozmaicenia form spędzania czasu wolnego uczniów. Polepszenie efektywności procesu edukacji i wychowania wymaga też zintensyfikowania kontaktów z rodzicami, a w szczególności rozmów z nimi o potrzebie edukacji własnych dzieci.

17. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Z analizy danych dotyczących sytuacji demograficznej gminy Wąpielsk wynika, że w latach 2017-2019 liczba osób w wieku poprodukcyjnym rosła, wzrastał także udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności gminy. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 58. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba mieszkańców gminy ogółem	4 143	4 137	4 085
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	740	742	749
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	17,86%	17,94%	18,34%

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

Rosnąca liczba osób starszych przy zmniejszającej się z roku na rok liczbie osób w wieku produkcyjnym pozwalają na sformułowanie wniosku, iż społeczność gminy wpisuje się w dominujące w ogólnym procesie demograficznym tendencje i powoli zaczyna się starzeć. Starzenie się społeczeństwa powoduje konieczność dokonania zmian organizacyjnych w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale jest też istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

W ramach swojej działalności GOPS świadczy m.in. usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych. Usługi te polegają m.in. na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych i pielęgnacji. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 59. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin	13	15	18
liczba osób łącznie w rodzinach	15	19	20

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąpielsku.

W analizowanym okresie Ośrodek świadczył też specjalistyczne usługi opiekuńcze – w 2017 r. 1 rodzinie, w 2018 r. 3 rodzinom i w 2019 r. 5 rodzinom z gminy.

Warto dodać, że na terenie gminy działa Uniwersytet Trzeciego Wieku oferujący 26 seniorom zajęcia, których celem jest m.in. integracja społeczności osób starszych, rozwijanie sprawności intelektualnej i fizycznej, aktywizacja społeczna, oraz upowszechnianie kultury i sportu. Zajęcia pobudzają do aktywności, są pretekstem do wyjścia z domu, nawiązania nowych znajomości i spędzenia czasu w dobrym towarzystwie.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. Odpowiadając na pytanie, jakie problemy najczęściej dotyczą osób starszych w gminie, respondenci wskazywali głównie na samotność, niewystarczający dostęp do specjalistycznych usług i opieki medycznej, problemy komunikacyjne oraz niskie dochody przyczyniające się do ubóstwa, a także brak zainteresowania i pomocy ze strony rodziny. Zwrócono również uwagę na brak dziennego domu opieki oraz wolontariatu na rzecz osób starszych, a także konieczność tworzenia kolejnych klubów seniora i stowarzyszeń.

Z przytoczonych opinii wynika, że mieszkańcy interesują się losem osób starszych, ankietowani dostrzegają różnego rodzaju problemy i trudności, jakie stoją przed seniorami, a których częstokroć nie są oni w stanie pokonać swoimi siłami. Świadomość tych utrudnień oraz ograniczeń związanych z wiekiem pozwoliła dokonać respondentom oceny zagrożenia seniorów marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz dostrzec braki w dotychczasowej ofercie pomocowej skierowanej do tej grupy.

Z wypowiedzi uzyskanych dla niniejszego badania wynika, iż połowę respondentów stanowiły osoby przed 55. rokiem życia, a grupa wiekowa powyżej 65 lat, czyli najbardziej zainteresowana tą kwestią część mieszkańców gminy, była reprezentowana przez 8% badanych.

Z pewnością dla lepszego rozpoznania potrzeb seniorów w gminie należałoby przeprowadzić odpowiednie badania adresowane tylko i wyłącznie do tej grupy wiekowej, której opinii, z uwagi na dużą świadomość i wiedzę o bieżącej sytuacji osób starszych, należy wykorzystać w planowaniu oferty pomocowej na najbliższe lata.

SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Bieżące informacje dotyczące osób niepełnosprawnych są trudne do dokładnego określenia, gdyż jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne. Dane z ostatniego spisu dotyczące osób niepełnosprawnych nie są dostępne na poziomie gmin. Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie Wąpielsk, zawierają dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąpielsku wynika, że w latach 2017-2019 niepełnosprawność była trzecim, pod względem liczby rodzin powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie.

Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w latach 2017-2019.

Tabela 60. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba rodzin	57	48	41
liczba osób łącznie w rodzinach	152	100	b.d.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąpielsku.

Należy dodać, że w 2019 r. GOPS przyznał 130 świadczeń w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla rodzin z terenu gminy. Ważnymi świadczeniami dla rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności były także zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne.

Warto również w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rypinie dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) w odniesieniu do mieszkańców gminy Wąpielsk.

Tabela 61. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	15	12	17
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	44	52	36
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	10	13	7
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	18	23	17
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	16	16	12

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rypinie.

Osoby niepełnosprawne z terenu gminy Wąpielsk mogą korzystać również ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

w Rypinie, które dysponuje środkami na rehabilitację społeczną i zawodową. W tabeli zamieszczonej poniżej zawarto dane dotyczące tego rodzaju pomocy.

Tabela 62. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	2	1	3
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	189	237	227
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	13	13	12

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rypinie.

Osoby niepełnosprawne z terenu gminy Wąpielsk mogą korzystać również ze wsparcia Warsztatów Terapii Zajęciowej „Nadzieja” w Rypinie, gdzie do dyspozycji uczestników przeznaczonych jest 6 pracowni oraz sala rehabilitacji ruchowej. Rehabilitacja uczestników WTZ odbywa się na podstawie indywidualnych programów rehabilitacji przygotowanych przez Radę Programową. W 2019 r. z zajęć skorzystały 3 osoby niepełnosprawne z gminy Wąpielsk.

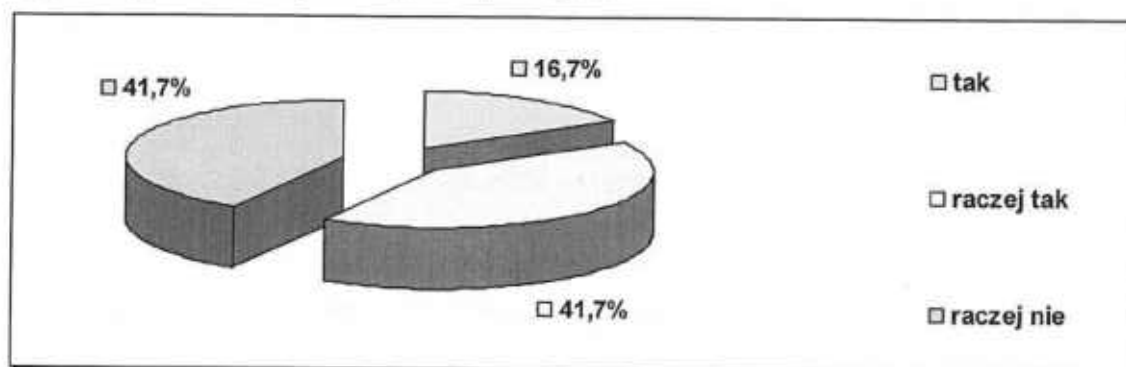
Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. W ankiecie zapytano mieszkańców o problemy, jakie najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie. W odpowiedzi wymieniano bariery architektoniczne, niedostosowanie infrastruktury gminnej i budynków użyteczności publicznej (szczególnie Urzędu Gminy), samotność oraz niewystarczające działania na rzecz integracji osób niepełnosprawnych z lokalną społecznością. Wskazywano także na izolację i wykluczenie społeczne oraz brak zrozumienia potrzeb osób niepełnosprawnych.

Większość respondentów biorących udział w badaniu ankietowym zauważa obecność osób niepełnosprawnych w środowisku. Mieszkańcy dostrzegają też niedostatki w specjalistycznej opiece oraz braki w infrastrukturze, upatrując w tych sferach źródła problemów, z którymi borykają się osoby dotknięte niepełnosprawnością.

Pragnąc poznać opinie mieszkańców na temat sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania sformułowano pytanie odnoszące się do uwzględniania bądź nie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych w działaniach realizowanych

na terenie gminy. Według 58,4% mieszkańców w działaniach realizowanych w gminie raczej uwzględnia się lub uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, ale jednocześnie 41,7% badanych nie podziela tej opinii. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

18. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY

W 2019 r. na terenie gminy Wąpielsk funkcjonowało 10 organizacji pozarządowych. Samorząd podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę dofinansowywania działalności statutowej organizacji oraz doradztwa i konsultacji. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 63. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie w 2019 r.

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka prowadzonych działań
1.	Stowarzyszenie Społeczno-Oświatowe na rzecz Rozwoju Gminy Wąpielsk, Dłgie 70, 87-337 Wąpielsk	- wszechstronny rozwój gminy Wąpielsk - współpraca z organizacjami o podobnym charakterze w kraju i za granicą
2.	Stowarzyszenie Gmin Ziemi Dobrzyńskiej, ul. Szkolna 2, 87-610 Dobrzyń Nad Wisłą	- upowszechnianie idei samorządności lokalnej; - ochrona wspólnych interesów jego członków; - wspieranie działań zmierzających do racjonalnego ukształtowania regionalnego; - koordynacja współdziałania gmin zmierzająca do podtrzymania i upowszechniania wspólnych tradycji historycznych, kulturalnych i gospodarczych ziemi dobrzyńskiej; - podejmowanie działań zmierzających do gospodarczego, kulturowego i turystycznego rozwoju ziemi dobrzyńskiej; - działanie na rzecz ochrony środowiska, sportu i kultury fizycznej;

		- popularyzowanie wiedzy o ziemi dobrzyńskiej; - podejmowanie wspólnych przedsięwzięć z partnerami zagranicznymi
3.	Stowarzyszenie Kuźnia Inicjatyw Lokalnych w Lisewie, ul Toruńska 13, 86-230 Lisewo	- wszechstronny rozwój gmin Lisewo, Płużnica, Grudziądz, Chełmża, Wąpielsk; - współpraca z organizacjami w kraju i za granicą o zbliżonych założeniach statutowych; - wspieranie szeroko pojętej aktywności obywatelskiej oraz integracji społeczności lokalnej; - praca na rzecz dzieci i młodzieży; - prowadzenie i wspieranie działań aktywizujących osoby i grupy marginalizowane ze względu na sytuację społeczną, ekonomiczną i prawną oraz na rzecz osób i grup zagrożonych wykluczeniem, w tym kobiet, osób niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem, uzależnionych, bezdomnych oraz członków mniejszości; - promocja kultury fizycznej, sportu, turystyki, szczególnie wśród ludzi młodych; - promocja szeroko rozumianej edukacji, kultury oraz efektywnie spędzanego czasu wolnego; - promowanie idei europejskich; - wspieranie rodzin, w szczególności przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie skuteczności i dostępności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie; - podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat problemu
4.	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ, ul. T. Kościuszki 10, 87-500 Rypin	- działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich; - aktywizowanie ludności wiejskiej; - opracowanie i realizacja lokalnej strategii rozwoju opracowanej przez lokalną grupę działania; - prowadzenie innych działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich położonych na terenie działalności stowarzyszenia
5.	Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Salutaris”, ul. Plac Teatralny 2, 87-100 Toruń	- wspieranie idei samorządu terytorialnego i obrona wspólnych interesów jego członków; - realizowane poprzez stworzenie, pielęgnowanie i wzmacnianie więzi solidarnościowych pomiędzy członkami w dziedzinie wzajemnego udzielania sobie pomocy w zakresie likwidowania skutków zdarzeń kryzysowych oraz zapobiegania im w przyszłości, w szczególności jeżeli skutki tych zdarzeń zagrażają życiu lub zdrowiu mieszkańców jednostki samorządu terytorialnego będącej członkiem zwyczajnym stowarzyszenia
6.	Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Europa Kujaw i Pomorza”, ul. Włocławska 167, Budynek A, Pok. 224, 87-100 Toruń	- reprezentowanie interesów samorządów województwa kujawsko-pomorskiego w kraju i zagranicą, ze szczególnym uwzględnieniem krajów Unii Europejskiej; - promowanie społecznych, gospodarczych,

		kulturowych oraz środowiskowych walorów regionu; - wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych w budowaniu potencjału administracyjnego organów administracji publicznej oraz innych jednostek i organizacji z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, które posiadają osobowość prawną, w kontekście sprawnego i efektywnego wykorzystania środków finansowych Unii Europejskiej poprzez organizację staży i szkoleń; - działanie na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami poprzez udział w projektach międzynarodowych służących budowaniu silnej pozycji województwa kujawsko-pomorskiego w Unii Europejskiej
7.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wąpielsku, Wąpielsk 59E, 87-337 Wąpielsk	- prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z państwową strażą pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami;
8.	Ochotnicza Straż Pożarna w Radzikach Dużych, Radziki Duże, 87-337 Wąpielsk	- udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń; - informowanie ludności i o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi;
9.	Ochotnicza Straż Pożarna w Długiem, Długie, 87-337 Wąpielsk	- rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej; - wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej oraz statutu
10.	Koła Gospodyń Wiejskich: w Długiem, Kiełpinach, Wąpielsku, Ruszkowie, Radzikach Dużych, Półwiesku Małym	- organizacja przedsięwzięć kulturalnych na rzecz społeczności gminy

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

W 2019 r. w gminie Wąpielsk funkcjonowała 1 parafia Kościoła rzymskokatolickiego. Poniższa tabela przedstawia jej dane.

Tabela 64. Parafia rzymskokatolicka na terenie gminy

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia pw. św. Katarzyny	Radziki Duże 33, 87-337 Wąpielsk

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

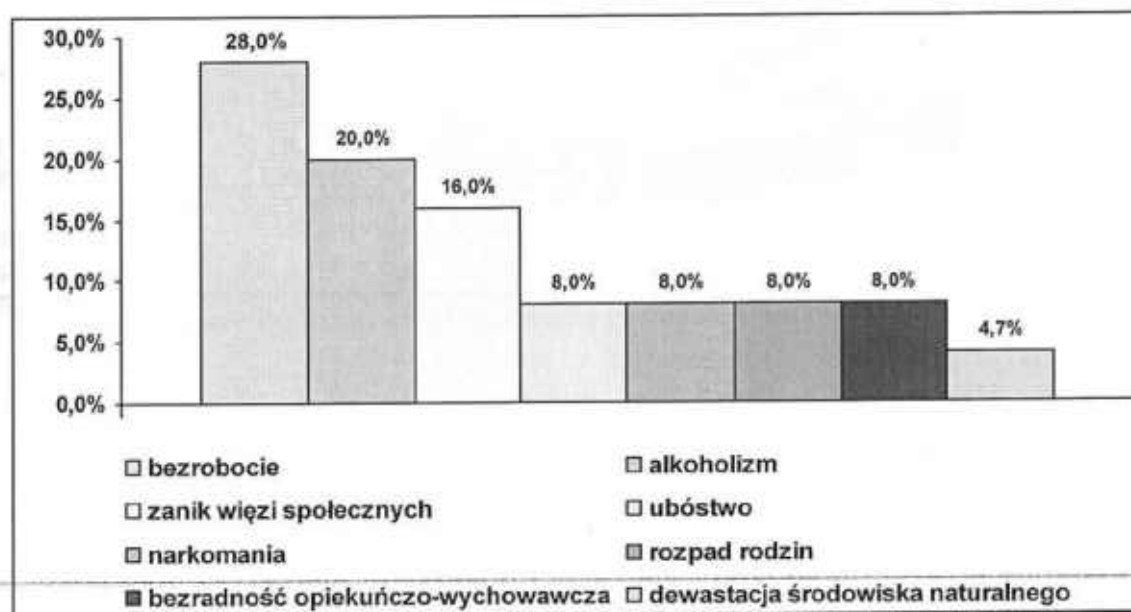
Parafia w gminie Wąpielsk należy do dekanatu rypińskiego w diecezji płockiej.

19. PROBLEMY WSKAZANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW, DIALOG SPOŁECZNY

uczestników badania ankietowego przeprowadzonego na potrzeby skonstruowania niniejszego dokumentu poproszono także o wskazanie problemów bądź niekorzystnych zjawisk, które są w gminie najbardziej widoczne. Pytanie miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru. Respondentów poproszono również o ocenę komunikacji z władzami samorządowymi i ocenę poziomu zadowolenia z faktu zamieszkiwania na terenie gminy.

Wśród problemów i niekorzystnych zjawisk, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali bezrobocie, alkoholizm i zanik więzi społecznych. W dalszej kolejności wymieniali ubóstwo, narkomanię, rozpad rodzin i bezradność opiekuńczo-wychowawczą, a także dewastację środowiska naturalnego. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 14. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

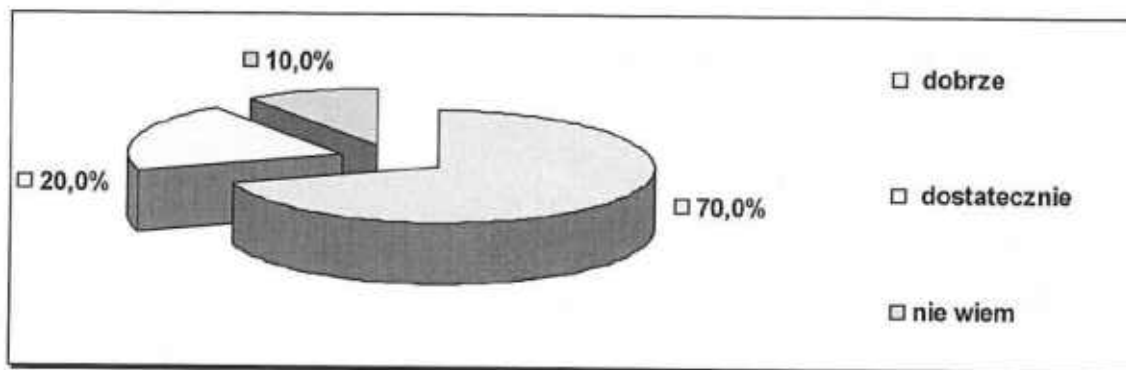
W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania i inicjatywy, jakie należałoby podjąć w gminie, aby integrować i aktywizować społeczność lokalną. Odpowiadając, ankietowani szczególnie nacisk położyli na konieczność organizowania imprez integracyjnych, wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych i rekreacyjno-sportowych oraz wycieczek i wyjazdów do kin i teatrów, a także stworzenia oferty spotkań i warsztatów dla osób samotnych i niepełnosprawnych. Według niektórych ankietowanych na terenie gminy odbywają

się liczne imprezy integracyjne, jednak część mieszkańców z różnych powodów w tych wydarzeniach nie uczestniczy.

Wskazując działania, które mogłyby przyczynić się do łagodzenia bądź rozwiązywania problemów społecznych oraz zaspokojenia potrzeb mieszkańców, uczestnicy badania wymieniali najczęściej tworzenie nowych miejsc pracy na lokalnym rynku, organizowanie szkoleń i kursów oraz zapewnienie dostępu do wsparcia psychologicznego.

W sondażu poruszono także kwestię oceny komunikacji między władzami samorządowymi a mieszkańcami. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 15. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?

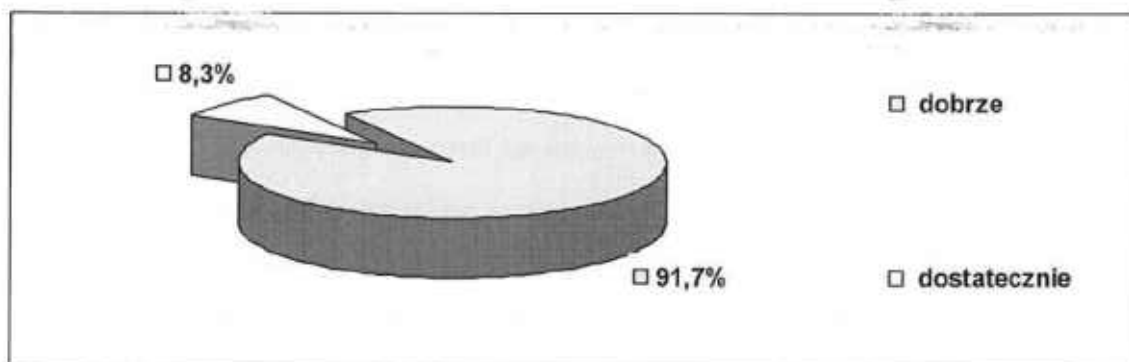

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Mieszkańcy gminy bardzo pozytywnie ocenili komunikację z władzami samorządowymi. Zdaniem 70% respondentów jest ona dobra, z kolei 20% ankietowanych przyznało, że jest dostateczna. Nikt z badanych nie uznał jej za niedostateczną. Opinii w tej kwestii nie wyraziło 10% pytanym.

Ankietowanych poproszono również o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 16. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że gmina Wąpielsk jest dobrym miejscem do zamieszkania, bowiem w odpowiedzi na pytanie o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy wszyscy respondenci wyrazili opinię pozytywną.

20. PROBLEMY RÓWNOŚCI SZANS

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć i osiągnięcie równości kobiet i mężczyzn. Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć oraz odniesieniu się do występujących barier równości płci. W latach 2017-2019 w gminie Wąpielsk struktura ludności pod względem płci była stabilna; stale więcej niż połowę mieszkańców stanowiły kobiety. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 65. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba ludności gminy ogółem	4 143	4 137	4 085
liczba kobiet	2 108	2 100	2 075
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	50,88%	50,76%	50,80%

Dane Urzędu Gminy w Wąpielsku.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Rypinie w latach 2017-2019 kobiety stanowiły zdecydowaną większość ogółu osób bezrobotnych w gminie.

Tabela 66. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba bezrobotnych ogółem	198	165	158
liczba bezrobotnych kobiet	134	113	99
udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych	67,7%	68,5%	62,7%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Rypinie.

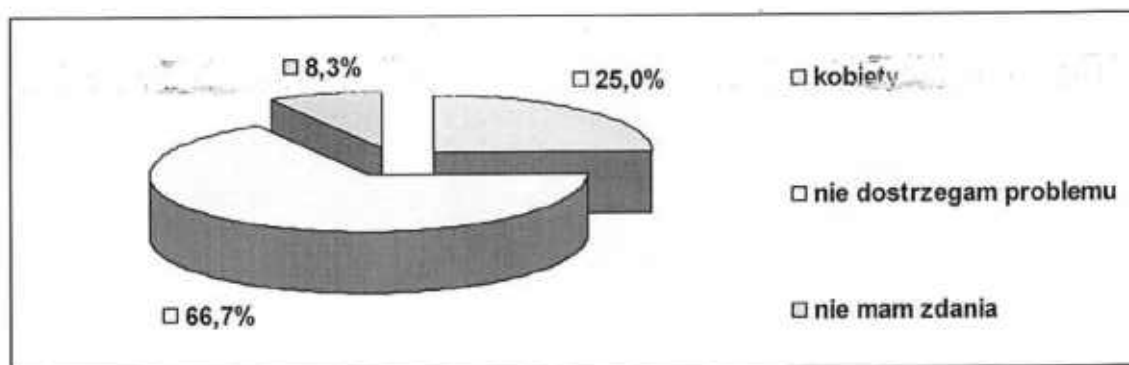
Analiza struktury bezrobocia w gminie pod względem płci wykazała, że kobiety przeważały we wszystkich wyróżnionych kategoriach, zarówno jeśli chodzi o wiek, czas pozostawania bez pracy, wykształcenie i staż pracy. Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym i wyższym, osób pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy, powyżej 24 miesięcy i od 3 do 6 miesięcy oraz osób bez stażu pracy i ze stażem pracy do 1 roku, a także osób w wieku 35-44 lata i 25-34 lata.

Może to wskazywać na istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy, co jednocześnie implikuje konieczność działań sprzyjających aktywizacji zawodowej kobiet, a w działaniach tych należy uwzględnić szeroki zakres rozwiązań ułatwiających kobietom godzenie pracy zawodowej i życia rodzinnego.

Problemy dotyczące równości szans płci nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie Wąpielsk przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Do analizy przedłożono w sumie 12 ankiet wypełnionych przez mieszkańców gminy, którzy zdecydowali się wziąć udział w badaniu.

Zasada równości szans płci ma ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując im taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów. Uwzględniając powyższe, pytano respondentów, kto, ich zdaniem, jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans. Rozkład uzyskanych odpowiedzi zawarto w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 17. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?

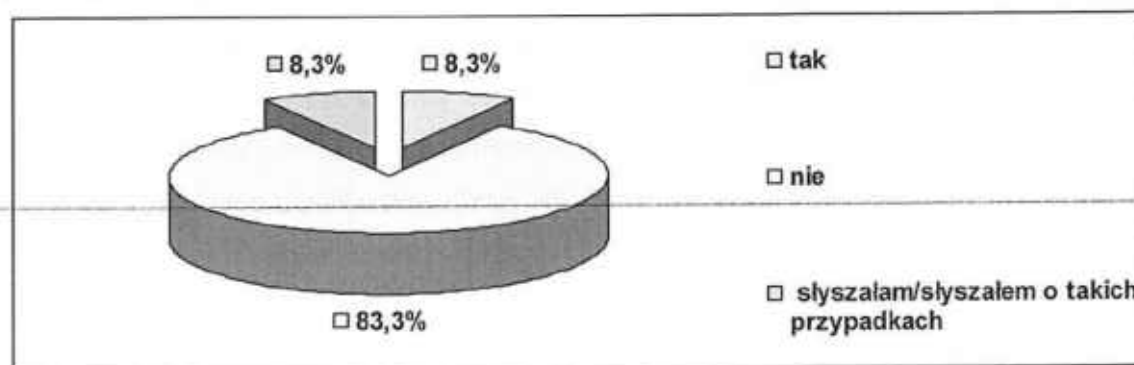

Dane z badania ankietowego.

Dwie trzecie respondentów nie dostrzega problemu zawartego w pytaniu. Według 25% ankiestowanych bardziej zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć są kobiety. Opinii w tej sprawie nie wyraziło 8,3% badanych.

Badanie ankietowe pozwoliło również poznać wiedzę biorących w nim udział respondentów na temat problematyki równości szans kobiet i mężczyzn w ich lokalnym środowisku. Ponad 83% spośród pytaných mieszkańców odpowiedziało, że nie spotkało się z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie. Jednocześnie 8,3% badanych przyznało, iż takie przypadki zna i także 8,3% respondentów stwierdziło, że słyszało o przypadkach dyskryminacji ze względu na płeć w gminie. Uzyskane odpowiedzi ilustruje poniżej zamieszczony wykres.

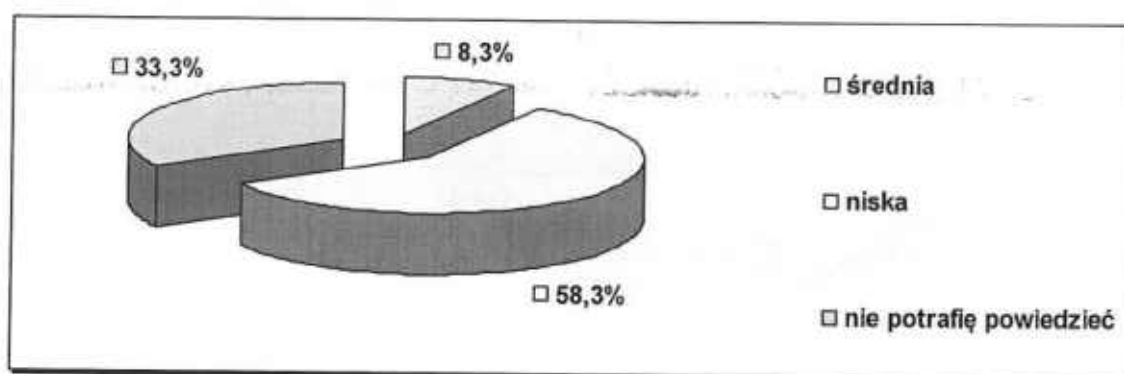
Wykres 18. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?

Dane z badania ankietowego.

Do uczestników badania skierowano też pytanie dotyczące określenia skali problemu nierówności płci w gminie. Poniższy wykres zawiera rozkład odpowiedzi.

Wykres 19. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?

Dane z badania ankietowego

Według 58,3% badanych skala problemu nierówności płci na terenie gminy jest niska, zaś zdaniem 8,3% respondentów jest ona średnia. Jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii nie potrafiła jedna trzecia ankietowanych.

Uczestnicy badania udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące potrzeby podejmowania działań na rzecz równości kobiet i mężczyzn oraz mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji płciowej. Potrzebę prowadzenia takich działań potwierdziła połowa badanych. Jednocześnie 16,7% ankietowanych uznało podejmowanie takich działań za bezzasadne. Jedna trzecia respondentów nie potrafiła rozstrzygnąć tak sformułowanej kwestii.

Kolejne pytanie dotyczyło obszarów, w jakich powinno się podejmować działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn przeciwdziałające dyskryminacji ze względu na płeć. Respondenci najczęściej wskazywali rynek pracy (26,3%) oraz awans zawodowy, życie rodzinne i działalność społeczną (po 15,8%), a także place i edukację (po 10,5%) oraz udział we władzach samorządowych (5,3%). Odpowiadając na pytanie o konkretne działania, jakie należy podejmować na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, ankietowani zwrócili uwagę na potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w tym zakresie, prowadzenia kampanii informacyjno-edukacyjnych rozszerzających wiedzę w kwestii dyskryminacji oraz organizowanie spotkań i kolportaż ulotek upowszechniających wiedzę na temat dyskryminacji.

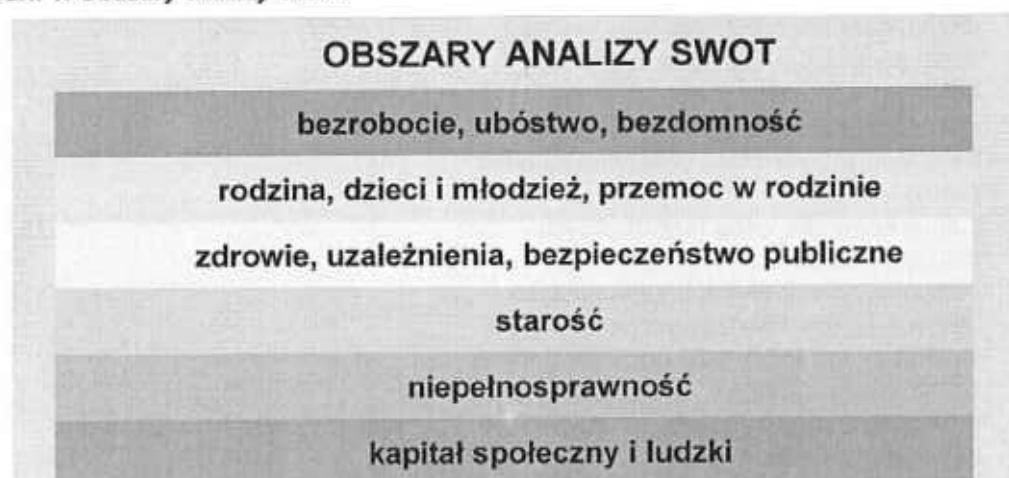
21. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Przedstawiona poniżej analiza

została przeprowadzona w ujęciu: mocne strony i słabe strony to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a szanse i zagrożenia, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego.

Niniejsza analiza obejmuje następujące obszary: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność; rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; starość; niepełnosprawność; kapitał społeczny i ludzki.

Diagram 1. Obszary analizy SWOT

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy w gminie • inicjowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców	• niepodejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet • nierealizowanie różnego rodzaju przedsięwzięć, np. akcji charytatywnych na rzecz ubogich i zagrożonych ubóstwem
• prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia • prowadzenie działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych • podejmowanie działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej mogących zapewnić nowe miejsca pracy • upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy; o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • realizowanie projektów mających na celu pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy UE)	

• realizowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • diagnozowanie problemu bezdomności w gminie	
szanse	zagrożenia
• stale rosnące zainteresowanie potencjalnych inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy w gminie (w 2020 r. uruchomiono sklep Dino, w którym powstały nowe miejsca pracy) • zmniejszająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych • malejący poziom bezrobocia wśród kobiet • efektywne działania aktywizujące dla bezrobotnych (w miarę dostępności ofert pracy) • zainteresowanie osób bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego i udziałem w szkoleniach zawodowych • wpływ środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. UE) ograniczających bezrobocie w gminie • brak zjawiska postępującego ubożenia wśród mieszkańców gminy • niewzrastająca liczba osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością	• brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej • małe zainteresowanie problemami osób ubogich i działaniami prowadzonymi na ich rzecz wśród lokalnej społeczności

Analiza uwarunkowań dla obszaru **bezrobocie, ubóstwo, bezdomność** wskazuje na mocne strony, którymi są głównie: podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy w gminie, inicjowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców, prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia, jak również działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych, podejmowanie działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej mogących zapewnić nowe miejsca pracy, upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy; o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych, realizowanie projektów mających na celu pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy UE), a także diagnozowanie problemu bezdomności w gminie oraz realizowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.

Szczegółnej uwagi i intensyfikacji działań ze strony władz samorządowych, odpowiednich instytucji i organizacji wymagają zagrożenia, do których należy zaliczyć: brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii

społecznej, a także małe zainteresowanie problemami osób ubogich i działaniami prowadzonymi na ich rzecz wśród lokalnej społeczności.

RODZINA, DZIECI I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
• analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • wsparcie asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrami i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy • inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie	• brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży – np. brak świetlic środowiskowych
szanse	zagrożenia
• nienasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin • niewzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych oraz wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego • niezwiększająca się liczba osób samotnie wychowujących dzieci • wystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki żłobkowej (brak zapotrzebowania) i przedszkolnej • zaspokajająca potrzeby w zakresie edukacji sytuacja finansowa gminy • wystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • nienasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy w rodzinie • zmniejszające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy	• brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dzieci i młodzież, przemoc w rodzinie** zwraca uwagę na wskazane mocne strony, którymi są głównie: wsparcie asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych, analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie, a także osób samotnie wychowujących dzieci, zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną, dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrą i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów, inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie, zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy oraz odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przestłonić zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niepokoić powinien brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy. To kwestia, którą należy uwzględnić w programowaniu działań w tym obszarze.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

mocne strony	słabe strony
• zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów • realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • prowadzenie przez samorząd gminy	• niewystarczający dostęp do specjalistycznych usług medycznych

działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze	
szanse	zagrożenia
- poprawa stanu środowiska naturalnego w gminie w ostatnich latach - niezwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia - niewzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi - niezwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki - niewzrastające zagrożenie przestępczością wśród nieletnich - wzrastający poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze	brak możliwości rozwoju placówek specjalistycznych usług medycznych

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** wskazuje na mocne strony: zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów, jak również programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym, a także inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia, podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego, na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze.

STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
- analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców - informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy - dysponowanie kadrami pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze - analizowanie potrzeb rodzin	brak na terenie gminy form wsparcia osób starszych, jak klub seniora czy dom dziennego pobytu

sprawujących opiekę nad osobami starszymi • zapewnianie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej	
szanse	zagrożenia
• wystarczające możliwości gminy umożliwiające zaspokajanie potrzeb w zakresie kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej osób starszych	• stale rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności mieszkańców • wzrastająca liczba osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej • zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • występowanie przypadków pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin • brak dostępu osób starszych do takich form wsparcia, jak klub seniora, dom dziennego pobytu

Analiza uwarunkowań dla obszaru **starość** uwypukla mocne strony, takie jak: analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców, informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy, dysponowanie kadrami pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze, analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi oraz zapewnianie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej i edukacyjnej.

Uwagę zwracają jednak liczne zagrożenia: stale rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności mieszkańców, wzrastająca liczba osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej, zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych, występowanie przypadków pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin jak również brak dostępu osób starszych do takich form wsparcia, jak klub seniora czy dom dziennego pobytu. W obliczu postępującego starzenia się społeczeństwa te kwestie powinny znaleźć się w obszarze zainteresowania wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się polityką społeczną.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
• monitorowanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu	• występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób niepełnosprawnych

niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy • informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie gminy • likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • informowanie przedsiębiorców o możliwości refundacji ze środków PEFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością	
szanse	zagrożenia
• społeczna akceptacja likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym	• zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych • zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej • wzrastająca liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających specjalistycznych usług opiekuńczych • stale rosnąca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnościami, wymagających działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych

Analiza uwarunkowań dla obszaru **niepełnosprawność** uwypukla mocne strony, takie jak: monitorowanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy, informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy, organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie gminy, likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym, prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością, a także upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych

miejscach pracy i informowanie przedsiębiorców o możliwości refundacji ze środków PEFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Nie należy jednak tracić z oczu słabych stron i zagrożeń, jakie występują w tym obszarze, a zaliczają się do nich m.in.: zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych, wzrastająca liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających specjalistycznych usług opiekuńczych, stale rosnąca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnościami, wymagających działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych, jak również wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej. Rozwiązywanie tych problemów wymaga współpracy zarówno organów samorządowych, instytucji pomocowych, jak i organizacji pozarządowych oraz tych podmiotów, które w sferze swojego zainteresowania mają pomoc osobom niepełnosprawnym.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
• odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych • popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych • podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej • prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • podejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu	• niedostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej
szanse	zagrożenia
• odpowiedni potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia • zwiększająca się liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie	• brak zainteresowania mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych • wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej (w zakresie

gminy • zwiększająca się liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej • zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • wykorzystywanie przez gminę środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej	niepełnosprawności i osób w podeszłym wieku) • niedysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych do aktualnych potrzeb • brak osób zainteresowanych świadczeniem wolontariatu
--	--

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** wskazuje na mocne strony, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców, prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych, popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych, podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców, inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej, prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz podejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu. Należy także podkreślić możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej.

Jednakże mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie powinny przesłonić wagi słabych stron oraz dostrzeganych i zasygnalizowanych zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niedysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr pomocowych oraz sieci placówek pomocy społecznej do aktualnych potrzeb, stale rosnące zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej (w zakresie niepełnosprawności i osób w podeszłym wieku), a także niewystarczające zainteresowanie mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych czy wolontarystyczną to w obliczu niekorzystnych tendencji demograficznych niezwykle istotne kwestie rzutujące na kształt programu działań w tym obszarze.

III. PROGRAMOWANIE

Wyniki diagnozy problemów społecznych, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych oraz analizie SWOT, ocena wdrożenia założeń poprzednio realizowanej strategii i wnioski płynące z tej oceny pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej Gminy Wąpielsk na lata 2021-2026. Zostały one przedstawione w formie wizji i misji, celów i kierunków działań. Działania zostały wyznaczone w obrębie celów strategicznych i operacyjnych z uwzględnieniem następujących priorytetów:

1. Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności, zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin
2. Wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży
3. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie
4. Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych
5. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia
6. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom miasta
7. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego

1. WIZJA I MISJA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąpielsk na lata 2021-2026 pozwala na podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w gminie, które destabilizują życie mieszkańców. Dla osiągnięcia zakładanych celów została na potrzeby strategii sformułowana wizja, która brzmi:

„Gmina Wąpielsk zapewnia wysoki poziom i jakość życia mieszkańcom, z szeroką dostępnością do usług społecznych oraz warunkami sprzyjającymi rozwojowi lokalnego kapitału społecznego”.

Realizacji przyjętej wizji będzie towarzyszyła wyznaczona następująca misja:

„Tworzenie warunków dla rozwoju oraz godnego życia mieszkańców gminy poprzez podejmowanie zintegrowanych działań, zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych”.

2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Celem Strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w gminie i destabilizujących życie mieszkańców. Wytaczone cele zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

CEL STRATEGICZNY 1. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW – PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wsparcie mieszkańców zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.	1. Rozpoznawanie potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym we współpracy z lokalnymi liderami i instytucjami. 2. Świadczenie pomocy finansowej i rzeczowej osobom w trudnej sytuacji życiowej i materialnej. 3. Podejmowanie pracy socjalnej z wykorzystaniem kontraktów socjalnych. 4. Realizacja programów i projektów na rzecz osób zagrożonych lub dotkniętych ubóstwem. 5. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołem.	działania ciągłe

2. Aktywizacja osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia.	6. Aktywizowanie środowiska lokalnego w celu niesienia pomocy osobom i rodzinom zmagającym się z ubóstwem.	
3. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.	1. Upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym i stażach. 2. Praca socjalna z osobami bezrobotnymi z wykorzystaniem kontraktów socjalnych. 3. Organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych na terenie gminy. 4. Rozwój współpracy z lokalnymi pracodawcami. 5. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców, w tym promocja działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej. 6. Realizacja projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy. 7. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci. 1. Podejmowanie interwencji na rzecz osób zagrożonych utratą lokalu mieszkalnego. 2. Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej oraz wsparcia osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością. 3. Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia oraz dostępu	działania ciągłe

	do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.	
--	---	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 1.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
wielkość środków wydatkowanych na pomoc mieszkańcom gminy	zł	7 005 479,00	9 000 000,00	UG/GOPS	raz w roku
zaangażowanie środków zewnętrznych w wydatkach na pomoc społeczną	%	754 019,00	950 000,00	UG /GOPS	raz w roku
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczanie	osoba	358	250	GOPS	raz w roku
liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej z powodu:					
ubóstwa	osoba	475	350	GOPS	raz w roku
bezrobocia	osoba	291	150	GOPS	raz w roku
bezdomności	osoba	1	0	GOPS	raz w roku
udział liczby osób w rodzinach korzystających ze	%	15,8	10,0	GOPS	raz w roku

90

wsparcia z systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności gminy						
liczba osób w rodzinach objętych pracą socjalną	osoba	884	650		GOPS	raz w roku
liczba realizowanych kontraktów socjalnych	kontrakt	3	6		GOPS	raz w roku
liczba osób bezrobotnych	osoba	158	100		PUP	raz w roku
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	osoba	99	50		PUP	raz w roku
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie w liczbie osób w wieku produkcyjnym	%	6,17	3,0		PUP	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 1. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.	Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne UE, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

**CEL STRATEGICZNY 2. WZMACNIANIE POTENCJAŁU RODZIN,
WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY,
PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE**

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wzmacnianie potencjału rodzin.	1. Pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej. 2. Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem. 3. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą. 4. Zapewnienie wsparcia asystentów rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 5. Edukowanie rodzin niezaradnych wychowawczo w celu nabycia i podniesienia świadomości w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych. 6. Podejmowanie działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinach niepełnych. 7. Poszerzanie dostępu do poradnictwa rodzinnego. 8. Doskonalenie warsztatu pracy osób zaangażowanych w pracę na rzecz dziecka i rodziny. 9. Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę różnych podmiotów instytucjonalnych, organizacji pozarządowych, Kościoła.	działania ciągłe

	10. Promowanie prawidłowego modelu rodziny.	
2. Podwyższanie jakości usług edukacyjnych, wsparcia udzielanego dzieciom i młodzieży oraz rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	1. Monitorowanie zagrożeń mających wpływ na jakość i poziom procesu kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży w gminie i podejmowanie interwencji w tym zakresie. 2. Rozwijanie współpracy ze szkołą w celu lepszego rozpoznania i zabezpieczenia potrzeb dzieci, w tym pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny. 3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów, jak pediatra, psychiatra dziecięcy czy psycholog. 4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. 5. Rozszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych. 6. Rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży z wykorzystaniem zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy. 7. Wzmacnianie instytucjonalne działalności w sferze kultury, sportu i rekreacji.	działania ciągłe
3. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.	1. Kontynuowanie i wspieranie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego. 2. Podnoszenie kwalifikacji członków Zespołu Interdyscyplinarnego w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie.	działania ciągłe

	3. Pomoc materialna rodzinom, w których występują problemy uzależnień lub przemocy domowej. 4. Zapewnienie osobom uzależnionym dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej. 5. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień oraz przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego. 6. Zapewnienie schronienia osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej w celu odizolowania od sprawców przemocy. 7. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych. 8. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie. 9. Podejmowanie współpracy z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii.	
--	---	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 2.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,	rodzina	210	150	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	rodzina	2	0	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych pracą socjalną	rodzina	342	200	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny	rodzina	10	5	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu:					
alkoholizmu,	rodzina	9	3	GOPS	raz w roku
narkomanii	rodzina	0	0	GOPS	raz w roku
przemocy w rodzinie	rodzina	0	0	GOPS	raz w roku
liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakończonych założeniem Niebieskiej Karty	karta	9	3	ZI	raz w roku
liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych	osoba	363	350	GOPS	raz w roku
liczba osób korzystających ze świadczeń alimentacyjnych	osoba	20	15	GOPS	raz w roku

liczba rodzin objętych wsparciem Karta Dużej Rodziny	rodzina	83	80	GOPS	raz w roku
--	---------	----	----	------	------------

CEL STRATEGICZNY 2. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 3. WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wspieranie idei starzenia się w zdrowiu i możliwości prowadzenia aktywności społecznej.	1. Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych. 2. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych oraz kontaktów z otoczeniem osobom starszym i niepełnosprawnym. 3. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym. 4. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi. 5. Wspieranie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu	działania ciągłe

	i cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych. 6. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne. 7. Inicjowanie przedsięwzięć zapewniających integrację osób starszych i niepełnosprawnych ze środowiskiem. 8. Podjęcie działań w celu utworzenia Klubu Seniora – placówki wsparcia na terenie gminy. 9. Podejmowanie współpracy z Kościołem i organizacjami pozarządowymi w celu wzmocnienia wsparcia adresowanego do osób starszych i niepełnosprawnych. 10. Poszerzenie zakresu usług wsparcia środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. 11. Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.	
2. Wspieranie osób niepełnosprawnych w integracji społecznej i zawodowej	1. Likwidowanie barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i w otoczeniu domowym. 2. Poszerzenie środowiskowego systemu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym również dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi. 3. Współpraca z lokalnymi pracodawcami w celu upowszechniania wiedzy na temat warunków i możliwości tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. 4. Rozpowszechnianie ofert pracy dla osób niepełnosprawnych. 5. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach	działania ciągłe

	zawodowych i szkoleniach.	
6.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi skupiającymi osoby niepełnosprawne.	

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 3.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	osoba	749	700	UG	raz w roku
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy	%	18,34	17	UG	raz w roku
liczba osób w wieku powyżej 66 lat objętych wsparciem z pomocy społecznej	osoba	22	30	GOPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	rodzina	41	50	GOPS	raz w roku
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	osoba	23	25	GOPS	raz w roku
liczba osób z gminy przebywających w DPS	osoba	4	5	GOPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 3. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminy	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,	budżet samorządowy i centralny,
Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki	Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób

oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościoł, społeczność lokalna.	Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.
--	--	---

CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE MIESZKAŃCÓW GMINY.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia fizycznego i psychospołecznego oraz zdrowego stylu życia.	1. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. 2. Tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu – promocja zdrowia i zdrowego stylu życia. 3. Prowadzenie profilaktyki zdrowotnej wśród mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej, realizowanie programów prozdrowotnych. 4. Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia zakresu usług medycznych świadczonych na terenie gminy oraz zwiększenia oferty bezpłatnych badań profilaktycznych dla mieszkańców gminy. 5. Rozwój bazy rekreacyjnej i sportowej dostępnej dla mieszkańców. 6. Dbłość o środowisko fizyczne oraz społeczne życia mieszkańców gminy.	działania ciągłe
2. Poprawa stanu	1. Współpraca z Policją, Prokuraturą i Sądem Rejonowym na rzecz przeciwdziałania	działania ciągłe

bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminie.	przestępczości i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy. 2. Prowadzenie akcji informacyjnych, w tym w szczególności w środowisku seniorów, na temat zagrożeń przestępczością. 3. Podejmowanie inwestycji mających wpływ na poprawę bezpieczeństwa na drodze. 4. Rozwój systemu powiadamiania mieszkańców gminy o zagrożeniach z wykorzystaniem telefonii komórkowej i internetu.	
3. Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów.	1. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z bezpiecznym zachowaniem w drodze do i ze szkoły, bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły oraz w otoczeniu domowym. 2. Podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym w środowisku dzieci i młodzieży. 3. Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych na temat uzależnień, przemocy w rodzinie, przestępczości i jej negatywnych skutków. 4. Integrowanie społeczności szkolnej, budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji uczniów z nauczycielami i rówieśnikami.	działania ciągłe

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 4.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
przedsięwzięcia	działanie	12		UG, NGO-s,	raz w roku

100

w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki zdrowotnej					placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	
przedsięwzięcia w zakresie aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego	działanie	29			UG, NGO-s, placówki oświatowe, jednostki rekreacyjno-sportowe	raz w roku
badania profilaktyczne mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej	badanie	3			UG, NGO-s, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	raz w roku
przestępstwa popełnione na terenie gminy, w tym z udziałem nieletnich	przestępstwo	16			Policja	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 4. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, społeczność lokalna	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 5. ROZWÓJ KADR POMOCOWYCH, PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, WZMACNIANIE KAPITAŁU I DIALOGU SPOŁECZNEGO

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności świadczonych usług.	1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zapewnienie udziału szkoleniach i innych formach doskonalenia zawodowego. 2. Zapewnienie właściwych warunków pracy kadrze pomocowej umożliwiających sprawną i efektywną obsługę beneficjentów systemu pomocy społecznej. 3. Rozwój usług elektronicznych w obszarze wsparcia społecznego. 4. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej. 5. Realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych. 6. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z jednostkami i organizacjami funkcjonującymi na terenie gminy oraz Kościołem.	działania ciągłe
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu	1. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania. 2. Inicjowanie działań zmierzających do włączania się mieszkańców w życie społeczne gminy.	działania ciągłe

społecznego.	3. Podejmowanie inicjatyw mających na celu wzmacnianie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami. 4. Poszerzanie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd zamierzeń o charakterze społecznym i gospodarczym.
--------------	---

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 5.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2019 r.)	stan docelowy (2026 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,	szkolenie	14	16	GOPS	raz w roku
liczba organizacji pozarządowych w gminie, w tym funkcjonujących w obszarze polityki społecznej	organizacja	10	11	UG, NGO-s, GOPS	raz w roku
liczba spotkań przedstawicieli samorządu gminy z mieszkańcami.	spotkanie	16	18	UG, RG	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 5. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, organizacje pozarządowe, Kościoł.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy

Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne.	społeczność lokalna	indywidualni.
--	---------------------	---------------

3. PROGNOZA ZMIAN

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych w strategii działań zostaną wykorzystane sformułowane powyżej wskaźniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Wdrożenie projektowanych działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinno przyczynić się do osiągnięcia przedstawionych w poniższym zestawieniu zmian.

cel strategiczny	progniza zmian
CEL STRATEGICZNY 1. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW – PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI.	- ograniczenie zagrożeń mających wpływ na utrwalanie się zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego, - poprawa sytuacji osób ubogich, - podniesienie kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenie ich szans na podjęcie zatrudnienia - zwiększenie liczby osób zaktywizowanych zawodowo, - zmniejszenie skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia, - zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, - eliminowanie zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy, - zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej

CEL STRATEGICZNY 2. WZMACNIANIE POTENCJAŁU RODZIN, WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY, PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE	- sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, - sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie, - spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, - podniesienie kompetencji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, - zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin, - podniesienie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, - zwiększenie szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce, - poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień, - zwiększenie dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, - zmniejszenia skali przemocy w rodzinie.
CEL STRATEGICZNY 3. WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.	- zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym, - podniesienie atrakcyjności oferty w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, - zapobieganie wykluczeniu społecznemu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych, - zwiększenie udziału seniorów i osób niepełnosprawnych

	w życiu społecznym, - podniesienie jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym, - poprawa komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku, - pełniejsza integracja seniorów i osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.
CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE MIESZKAŃCÓW GMINY.	- zwiększenie liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia, - zmniejszenie zagrożenia przestępczością, - zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie placówek oświatowych, - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy,
CEL STRATEGICZNY 5. ROZWÓJ KADR POMOCOWYCH, PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, WZMACNIANIE KAPITAŁU I DIALOGU SPOŁECZNEGO.	- podniesienie profesjonalizmu kadry pomocy społecznej, - podniesienie jakości świadczonych usług, - większa aktywność społeczna mieszkańców gminy, - wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych.

5. RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych strategii..

Każdy podmiot z terenu gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynie części składowej budżetu gminy, ale są to także dotacje ze źródeł zewnętrznych pozyskiwanych

samodzielnie przez realizatorów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej strategii będą: budżet gminy, budżet państwa; środki Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ramach finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wapielsk na lata 2021-2026 ujęto poziom planowanych wydatków Gminy w 2020 r. z działań klasyfikacji budżetowej: 801 – oświata i wychowanie, 851 – ochrona zdrowia, 852 – pomoc społeczna, 854 – edukacyjna opieka wychowawcza oraz 855 – rodzina, który w 2020 r. wynosił 7 824 596,00 zł.

W kolejnych latach wdrażania założeń strategii szacuje się, że wysokość kwot przeznaczonych na realizację tych zadań będzie nie niższa niż w roku 2020, przy założeniu, że wysokość przyznawanych dotacji na realizację zadań zleconych i własnych będzie co najmniej na tym samym poziomie. Trudność precyzyjnego określenia wysokości funduszy przeznaczonych na realizację strategii w poszczególnych latach wynika z wielu czynników. Kluczowe znaczenie ma tu horyzont czasowy strategii, a także wielość zadań i podmiotów realizujących działania określone w strategii.

5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąpielsk na lata 2021-2026 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wraz z jego Kierownikiem. Zespół monitorujący postęp wdrażania zapisów strategicznych, w którego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych i przedstawiał ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie Wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących, mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane w dokumencie wskaźniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

6. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ, ANALIZA RYZYKA

Zarządzanie strategiczne jest swoistym zbiorem procesów pozwalających odpowiednio szybko reagować na zmiany zachodzące w otoczeniu, a jednocześnie pozwala tworzyć i utrzymywać odpowiednie relacje pomiędzy założonymi celami strategicznymi i zasobami. W praktyce jest to zbiór wytycznych, którymi można posłużyć się przy podejmowaniu decyzji czy określonych działań w poszczególnych obszarach.

Spośród wielu różnych definicji mówiących o zarządzaniu strategicznym, można wyłonić pewne aspekty, które najczęściej określają czym właściwie ono jest. W szczególności jest to:

- horyzont planowania – czyli określenie długoterminowych kierunków działań, sięgających od kilku do kilkunastu lat;
- wątek celów – zbiór wartości, misja, a także cele strategiczne, za pomocą i w ramach których podejmowane są odpowiednie działania;
- przedmiot zarządzania – traktowany jako spójna całość, gdzie zarządzanie strategiczne integruje funkcje i procesy organizacyjne w jedną strategię, koordynującą jego działanie;
- podmiot zarządzania – grupa lub jednostka organizacyjna zajmująca się zarządzaniem strategicznym, tzw. wierzchołek strategiczny.

Przenosząc te aspekty zarządzania strategicznego na grunt strategii rozwiązywania problemów społecznych, należałoby postrzegać przedmiot zarządzania jako cały organizm gminy, nie tylko jej tkankę społeczną, natomiast w podmiocie zarządzania dostrzegać przede wszystkim samorząd gminy, jej jednostki organizacyjne, ale także partnerów. Doświadczenia zdobyte podczas wdrażania założeń strategii, dla której zakończył się okres programowania, z pewnością przyczynią się do efektywniejszej realizacji wytyczonych w niniejszym dokumencie celów i kierunków działań, niemniej należy dostrzec, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąpielsk na lata 2021-2026 powstaje w drugim roku trwania pandemii koronawirusa.

Trudno na obecnym etapie oszacować skutki, jakie pandemia może spowodować, zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej kraju, a co za tym idzie gminy Wąpielsk. Przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąpielsk na lata 2021-2026 założenia przewidują w odniesieniu do:

- demografii – wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym;
- niepełnosprawności – wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami spowodowany m.in. powiększeniem się grupy najstarszych mieszkańców gminy;
- bezrobocia – spadek liczby osób bezrobotnych;
- pomocy społecznej – spadek liczby beneficjentów systemu pomocy społecznej w związku poprawą kondycji materialnej osób i rodzin zamieszkujących gminę;
- problemów uzależnień i przemocy w rodzinie – spadek liczby osób uzależnionych, stosujących przemoc i doświadczających przemocy.

Z punktu widzenia sytuacji, z jaką mamy obecnie do czynienia, należy się jednak liczyć w trzech wymienionych na końcu obszarach: bezrobocie, pomoc społeczna i kwestia problemów uzależnień z możliwymi odstępstwami od poczynionych założeń. W związku z tym należy bacznie monitorować zagrożenia dotyczące miejscowego rynku pracy oraz kwestii bezrobocia i w razie wystąpienia niekorzystnych tendencji dostosować odpowiednio strukturę i zasoby pomocy społecznej do zapobiegania możliwym niepożądanym skutkom, mającym destrukcyjny wpływ na jakość i kondycję życia mieszkańców gminy.

7. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąpielsk na lata 2021-2026 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Program Wspierania Rodziny;
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
4. Program Współpracy Gminy Wąpielsk z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W ramach strategii mogą być realizowane projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

UWAGI KOŃCOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąpielsk na lata 2021-2026 ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW**Diagramy**

Diagram 1. Obszary analizy SWOT.....	80
--------------------------------------	----

Tabele

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”	4
Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”	5
Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2017-2019.....	22
Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2017-2019.....	22
Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2017-2019.....	23
Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2019 r.....	24
Tabela 7. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2017-2019.....	24
Tabela 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne.....	25
Tabela 9. Aktywność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2017-2019.....	26
Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2017-2019.....	27
Tabela 11. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2017-2019.....	27
Tabela 12. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2019/2020....	27
Tabela 13. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2019/2020.....	28
Tabela 14. Wykaz placówek systemu oświaty działających w gminie w roku szkolnym 2019/2020.....	28
Tabela 15. Placówki kultury w gminie w 2019 r.....	29
Tabela 16. Wykaz placówek kultury w 2019 r.....	29
Tabela 17. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2019 r.....	31
Tabela 18. Wykaz zakładów opieki zdrowotnej i aptek w gminie w 2019 r.....	31
Tabela 19. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2019 r.....	31
Tabela 20. Schorzenia pacjentów w wieku 19 i więcej lat korzystających z POZ w gminie w 2019 r.....	32
Tabela 21. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2019 r.....	32
Tabela 22. Sport i rekreacja w 2019 r.....	34
Tabela 23. Wykaz obiektów rekreacyjno-sportowych na terenie gminy w 2019 r.....	34
Tabela 24. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2017-2019.....	36
Tabela 25. Dozory prowadzone w gminie w latach 2017-2019.....	37
Tabela 26. Nadzory prowadzone w gminie w latach 2017-2019.....	38
Tabela 27. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r..	39
Tabela 28. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2019 r..	40
Tabela 29. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2017-2019.....	41
Tabela 30. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019.....	41
Tabela 31. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r.....	42
Tabela 32. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2019 r.....	42
Tabela 33. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019.....	43
Tabela 34. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2017-2019.....	44
Tabela 35. Asystenci rodziny w gminie w latach 2017-2019.....	46
Tabela 36. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2017-2019.....	46
Tabela 37. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2017-2019.....	47
Tabela 38. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2017-2019.....	47
Tabela 39. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2017-2019.....	47
Tabela 40. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2017-2019.....	50
Tabela 41. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2019 r.....	50
Tabela 42. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2017-2019.....	51
Tabela 43. Stan bezrobocia w gminie w latach 2017-2019.....	52

Tabela 44. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2017-2019.....	52
Tabela 45. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 r. według wieku, czasu pozostawiania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia.....	53
Tabela 46. Bezrobotni w gminie na koniec 2019 r. według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy.....	54
Tabela 47. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS-u z powodu bezdomności w latach 2017-2019.....	56
Tabela 48. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2017-2019.....	57
Tabela 49. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2017-2019 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.....	57
Tabela 50. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017-2019.....	58
Tabela 51. Działalność GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie.....	58
Tabela 52. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie.....	58
Tabela 53. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2017-2019.....	61
Tabela 54. Działania korekcyjno-edukacyjne wobec sprawców przemocy podjęte w gminie przez w latach 2017-2019.....	61
Tabela 55. Wykaz jednostek i grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, funkcjonujących na terenie gminy w 2019 r.....	62
Tabela 56. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020.....	64
Tabela 57. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach dzieci/uczniów w roku szkolnym 2019/2020.....	65
Tabela 58. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2017-2019.....	66
Tabela 59. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2017-2019.....	67
Tabela 60. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2017-2019.....	69
Tabela 61. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019.....	69
Tabela 62. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy w latach 2017-2019.....	69
Tabela 63. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie w 2019 r.....	71
Tabela 64. Parafia rzymskokatolicka na terenie gminy.....	73
Tabela 65. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2017-2019.....	76
Tabela 66. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2017-2019.....	77

Wykresy

Wykres 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2017-2019.....	22
Wykres 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2017-2019.....	23
Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?.....	30
Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?.....	30
Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?.....	33
Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?.....	36
Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?.....	39
Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?.....	44
Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?.....	55
Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?.....	59

Wykres 11. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?.....	59
Wykres 12. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?.....	60
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych?.....	71
Wykres 14. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?..	74
Wykres 15. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?.....	75
Wykres 16. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy?..	76
Wykres 17. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?..	78
Wykres 18. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?.....	78
Wykres 19. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?.....	79

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) zobowiązuje gminę do opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grupy szczególnego ryzyka (art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy).

Strategia rozwiązywania problemów społecznych pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych i zminimalizowania ich skutków.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

W związku z powyższym przyjęcie przedmiotowej uchwały przez Radę Gminy Wąpielsk jest konieczne i uzasadnione.

Przewodniczący
Rady Gminy
Czajkowski